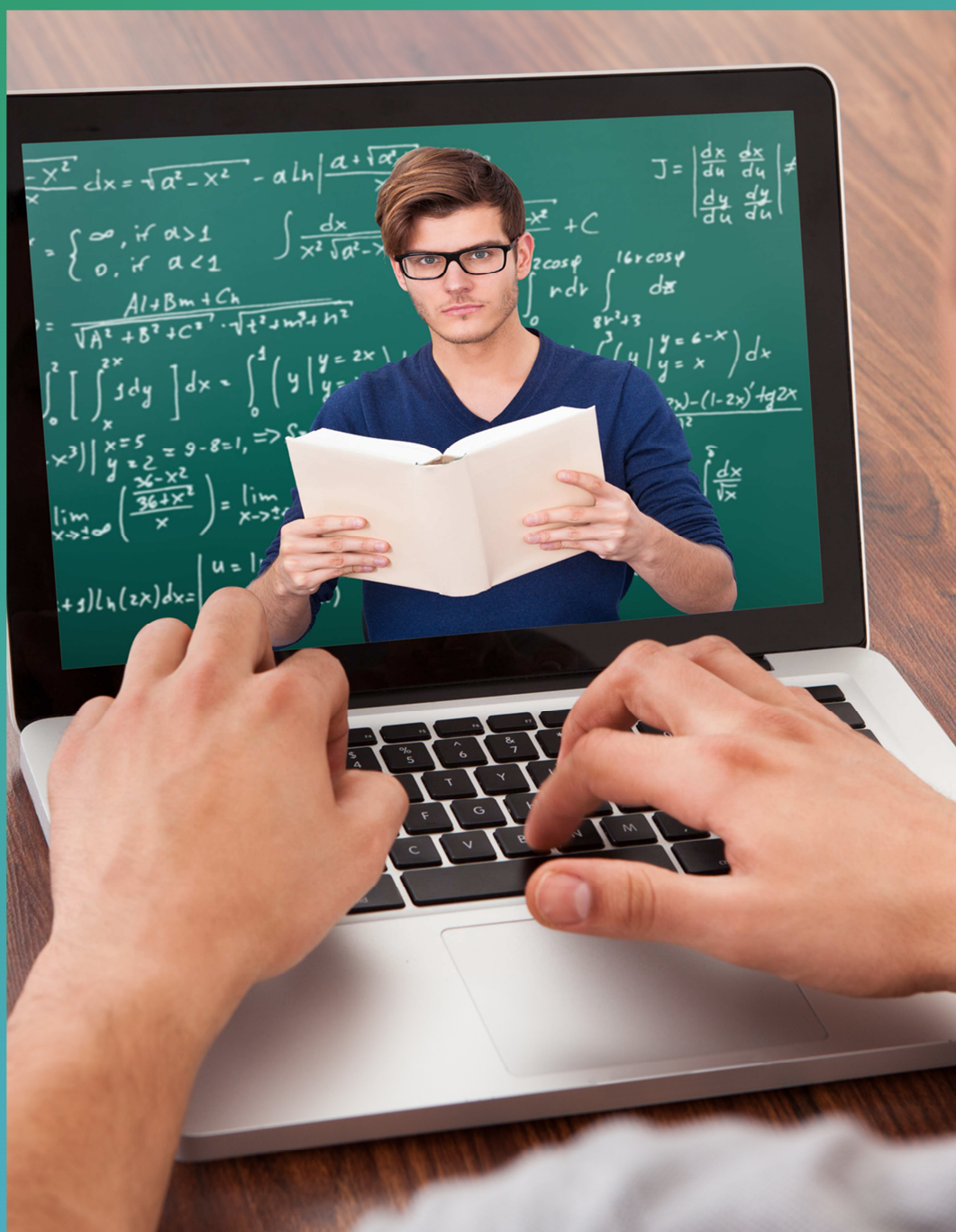

Censordvalget: "Et fremtidssikret censorsystem"

Udgivet af

Styrelsen for Forskning og Uddannelse
Bredgade 40
1260 København K
Tel.: 35446200
E-mail: sfu@sfu.dk
www.ufm.dk

Forsidefoto: Shutterstock

Publikationen kan hentes på ufm.dk/publikationer

ISBN: 978-87-92962-63-8 - Web

Forord	5
1. Indledning	6
2. Udvalgets anbefalinger	9
2.1 Det nuværende censursystem	9
2.2 Udvalgets overvejelser om og anbefalinger til det fremtidige censursystem	9
Anbefaling 1: Færre centralt fastsatte regler om censur	12
Anbefaling 2: Forankring på uddannelsesinstitutionerne	12
Anbefaling 3: Styrkelse af censorformandskaberne	13
Anbefaling 4: Opkvalificering af censorerne	13
Anbefaling 5: Retssikkerheden for de studerende	14
3. Introduktion til det gældende censursystem	15
3.1 Censursystemet og prøvesystemet	15
3.2 Censursystemets rolle i kvalitetssikringen af de videregående uddannelser	17
4. Internationale erfaringer	20
4.1 Udvalgets undersøgelser	20
4.1.1 Nederlandene	21
4.1.2 Norge	22
4.1.3 Storbritannien	23
4.2 Udvalgets overvejelser	25
5. Censursystemets bidrag til kvalitetssikring og -udvikling	27
5.1 Censursystemets nuværende bidrag til kvalitetssikring	27
5.2 Udvalgets undersøgelser	27
5.2.1 Høring af institutionerne vedrørende censursystemets bidrag til kvalitetssikringen	27
5.2.2 Spørgeskemaundersøgelse af censorformændene	30
5.2.3 Udvalgets møder med og input fra interessenter	30
5.3 Udvalgets overvejelser	31
6. Landsdækkende censorkorps – fordele og ulemper	33
6.1 Det gældende censursystem	33
6.2 Udvalgets undersøgelser	34
6.3 Udvalgets overvejelser	36
7. Censursystemets omfang og ressourceforbrug	38
7.1 Gældende regler om omfang af censur	38
7.2 Udvalgets undersøgelse af omfanget af censur og ressourceforbrug	38
7.2.1 Undersøgelse af omfang af censur	38
7.2.2 Undersøgelse af ressourceforbrug til bedømmelse	40
7.3 Udvalgets overvejelser	42
8. Censursystemets rolle i forhold til de studerende og deres retssikkerhed	44
8.1 De gældende regler	44
8.2 Udvalgets undersøgelser ved det gældende censursystem	46
8.2.1 Workshop med de studerende	46

8.2.2 Høring vedrørende censormsystemets rolle med hensyn til studerendes retssikkerhed blandt de videregående uddannelsesinstitutioner	47
8.2.3 Udvalgets møder med interessenter	48
8.2.4 Stikprøveundersøgelse af klagesager, herunder eksamensankenævnsager	49
8.3 Udvalgets overvejelser	49
9. Rekruttering til censormsystemet	53
9.1 De gældende regler	53
9.2 Udvalgets undersøgelser	53
9.2.1 Sammensætning af censorkorpserne	54
9.2.2 Censorerne kompetencer	55
9.2.3 Allokering af censorer til de konkrete prøver	56
9.3 Udvalgets overvejelser	58
9.3.1 Sammensætningen af censorkorpserne	58
9.3.2 Censorerne kompetencer	58
9.3.3 Allokering af censorer til de konkrete prøver	59
10. Censormsystemets organisering	60
10.1 De gældende regler	60
10.2 Udvalgets undersøgelser	60
10.3 Udvalgets overvejelser	61
10.4 Mulige modeller for en fremtidig organisering af censormsystemet	62
10.4.1 Censormsystemet forankres hos institutionerne	63
10.4.2 Censormsystemet forankres i Uddannelses- og Forskningsministeriet	64
10.4.3 Censormsystemet forankres både i Uddannelses- og Forskningsministeriet og hos institutionerne	64
10.4.4 Censormsystemet forankres i Danmarks Akkrediteringsinstitution	65
10.5 Udvalgets indstilling	66
11. Appendiks	67
11.1 Kommissorium for analyse- og udvalgsarbejdet for et nyt censormsystem	68
11.2 Censormudvalgets undersøgelser	70
11.3 Bidrag fra interessenter	70
11.4 Ordliste	73

Forord

Rapporten "Et fremtidssikret censorsystem" er udarbejdet af et eksternt udvalg "Censorudvalget" nedsat af uddannelses og forskningsministeren.

Det fremgår af Censorudvalgets kommissorium, at de videregående uddannelser skal give de studerende viden og kompetencer, som de kan tage med sig og bruge i fremtidige job og livet i øvrigt.

Regeringen bad på den baggrund udvalget om at belyse, om det nuværende censorsystem bidrager tilstrækkeligt til sikring af kvalitet og de studerendes retssikkerhed, og om det er tidssvarende i forhold til den kvalitetssikring, som skal varetages af institutionerne, og bl.a. dokumenteres via institutionsakkreditering.

Udvalget har i perioden fra november 2015 til november 2016 undersøgt det nuværende censorsystem. På grundlag af disse undersøgelser er udvalget kommet frem til en række anbefalinger i forhold til et fremtidigt censorsystem, som fremgår af rapportens kapitel 2. Anbefalingerne er belyst og perspektiveret i de efterfølgende kapitler.

Udvalgets anbefalinger til et fremtidssikret censorsystem tager afsæt i, at censorsystemet bør bevares, men et fremtidssikret censorsystem kræver også, at der sker en række tilpasninger.

Udvalget har derfor også undersøgt, hvordan der internationalt arbejdes med at sikre uddannelsernes kvalitet og relevans. I rapportens kapitel 4 belyses udvalgte landes arbejde hermed.

Udvalget håber, at rapporten kan generere en god og konstruktiv debat om, hvordan censorsystemet i Danmark fremover kan bidrage til at sikre kvaliteten og relevansen af vores videregående uddannelser.

Martin Teilmann
Formand for Censorudvalget

1. Indledning

Der har i de senere år været et stadigt stigende fokus på og debat om kvaliteten af de videregående uddannelser, herunder censor-systemets bidrag til at sikre kvalitet og niveau i uddannelserne. Udvalget for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser (Kvalitetsudvalget)¹ har i forbindelse med sit udvalgsarbejde bidraget til denne debat.

Kvalitetsudvalget påpeger således i dets rapporter, at den nuværende ordning med ekstern censur kun i beskedent omfang bidrager til sikring af kvalitet og relevans, og at ordningen er ressourcekrævende set i forhold til sit bidrag.

Censurudvalget fik derfor i 2015 i opdrag at se på, om det nuværende censor-system med ministerielt beskikkede censorer, herunder aftagercensorer, bidrager tilstrækkeligt til sikring af kvalitet og de studerendes retssikkerhed. Udvalget skulle også se på omfanget af censur og de ressourcer, der bruges på censor-systemet, herunder om udbyttet står mål med ressourceforbruget.

Det er fastsat i kommissoriet, at udvalget skal afdække:

- Censor-systemets bidrag til kvalitetssikring og udvikling af prøve- og eksamenssystemet, herunder institutionernes vurdering heraf.
- Rekruttering til censor-systemet, herunder også på tværs af niveauer i det videregående uddannelsessystem.
- Omfanget af censur, herunder aftagercensur, på de forskellige videregående uddannelser.
- Censor-systemets rolle i forhold til de studerendes retssikkerhed ved aflæggelse af prøver og eksaminer.
- Fordele og ulemper ved landsdækkende censorkorps.
- Samspillet med censor-systemet på ungdomsuddannelserne.
- Snitfladen mellem det centrale og decentrale niveaus opgaver og roller.
- Internationale/andre landes censorordninger og erfaringer med kvalitetssikring af prøver og eksaminer, herunder erfaringer med forskellige alternativer til censur.

Udvalget har i perioden fra november 2015 til november 2016 afholdt otte møder samt foretaget en studietur til London med det formål at studere det engelske censor-system og kvalitetssikrings-system.

Udvalget har i sit skriftlige analysearbejde inddraget alle uddannelsesinstitutioner på Uddannelses- og Forskningsministeriets område, der udbyder videregående uddannelse, samt alle formænd for de videregående uddannelsers censorkorps.

---

¹ Kvalitetsudvalget blev nedsat af den daværende regering i oktober 2013 og fik til opgave at komme med anbefalinger til, hvordan kvalitet, relevans og sammenhæng kan styrkes i de videregående uddannelser. Kvalitetsudvalget afleverede to delrapporter i henholdsvis april og november 2014 samt en samlet afrapportering i januar 2015.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) har gennemført følgende undersøgelser for udvalget:

- [Vurderinger af censordokumentet - Tværgående opsamling på de videregående uddannelsesinstitutioners høringssvar censordokumentet](#) (pdf)
- [Rekruttering af nye censorer - Tabelrapport fra spørgeskemaundersøgelse blandt censorformænd](#) (pdf)
- [Data om censur og bedømmelse - Tabelrapport med data fra de videregående uddannelsesinstitutioner af omfanget af censur og bedømmelse og ressourceforbruget](#) (pdf)
- [Referat af workshop med studerende og Censorudvalget 15. februar 2016 om eksamensbedømmelse og retssikkerhed](#) (pdf)

Teknologisk Institut har gennemført følgende undersøgelser for udvalget:

- [Landerapport fra Nederlandene – internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)
- [Landerapport fra Norge – internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)
- [Landerapport fra Storbritannien – internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)

Styrelsen for Videregående Uddannelser har gennemført følgende undersøgelser for udvalget:

- [Ankenævn - Stikprøveundersøgelse af klager over prøver eller anden bedømmelse på udvalgte uddannelser](#) (pdf)

Derudover har udvalget holdt møder med en række interessenter, herunder Danmarks Akkrediteringsinstitution, samtlige rektorforsamlinger, repræsentanter for de studerende og de studerendes organisationer, udvalgte censorformænd, repræsentanter for aftagerne og arbejdsmarkedets parter m.fl. for at afdække deres vurdering af det nuværende censordokument og deres behov i forhold til et fremtidigt censordokument.

Censorudvalget har i forlængelse heraf modtaget bidrag fra interessenterne og andre med interesse for censordokumentet. Bidragene er vedlagt som bilag og ligger tilgængelige på [udvalgets hjemmeside](#).

Det omfatter bl.a. bidrag fra:

- Danmarks Akkrediteringsinstitution
- Danske Universiteter
- Et samlet bidrag fra de studerende, herunder Lærerstuderendes Landskreds, de Arkitektstuderendes Råd på Aarhus Arkitektskole, De Studerendes Råd – Kolding Designskole, Sammenslutningen af Danske Socialrådgiverstuderende, Danske Studerendes Fællesråd, Sygeplejestuderendes Landssammenslutning og Pædagogstuderendes Landssammenslutning
- Dansk Universitetspædagogisk netværk
- Dansk Industri
- Akademikerne
- Censorkorpset for folkesundhedsvidenskabelige og relaterede uddannelser
- Ingeniørcensorkorpset
- De Erhvervsøkonomiske Censorkorps
- Censorkorpsnetværket for Erhvervs kommunikation og -sprog.

Rapporten er opbygget således, at udvalgets overvejelser i vid udstrækning reflekterer over de undersøgelser, udvalget har gennemført, og de interessentbidrag, udvalget har modtaget. Af

hensyn til rapportens læsere er der udarbejdet en ordliste, hvor fagspecifikke ord og termer er forklaret.

Formanden er udpeget af uddannelses- og forskningsministeren. Udvalgets medlemmer er udpeget således, at de dækker forskellige kompetencer og forskellige uddannelsesområder og -niveauer inden for de videregående uddannelser. Medlemmerne er udpeget på baggrund af indstillinger fra henholdsvis Danske Erhvervsakademier, Danske Professionshøjskoler, Danske Universiteter og Rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser. De maritime uddannelsesinstitutioner fravalgte at deltage med en repræsentant i udvalgets møder.

Da udvalget er sammensat på baggrund af indstillinger fra institutionerne, har det været væsentligt, at udvalget i sit arbejde sikrede, at de centrale interessenter på området blev inddraget, bl.a. ved møder.

Udvalgets sammensætning:

Formand: Martin Teilmann, forhenværende direktør i Akademikerne

Medlemmer:

- Birthe Friis Mortensen, rektor, Professionshøjskolen University College Syddanmark Esbjerg - Haderslev
- Eva Bendix Petersen, professor (mso), Roskilde Universitet
- Jens Erik Mogensen, prodekan, Københavns Universitet
- Jonna Frølich, uddannelseschef, Professionshøjskolen VIA University College
- Keld Hvam, uddannelsesleder, IBA Erhvervsakademi Kolding
- Lars Døvling Andersen, prodekan, Aalborg Universitet, som afløste Hanne Kathrine Krogstrup, professor, Aalborg Universitet, der udtrådte af udvalget den 18. april 2016
- Lars Juel Thiis, arkitekt, partner i firmaet Cubo

Udvalgets sekretariat: Styrelsen for Videregående Uddannelser.

2. Udvalgets anbefalinger

2.1 Det nuværende censorsystem

Det nuværende censorsystems formål og opgaver er grundlæggende uforandrede, siden censorsystemet var den eneste eksterne kvalitetssikring af de videregående uddannelser.

Det overordnede formål med det nuværende censorsystem er at sikre, at uddannelsens prøver er i overensstemmelse med de fastsatte faglige mål og kriterierne for at opnå dem, samt at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling ved den enkelte prøve. Derudover har censorerne via censorformandskaberne på de erhvervsrettede videregående uddannelser til opgave at bidrage til en overordnet kvalitetssikring af uddannelserne. Censorerne har via censorformandskaberne på universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser til opgave at bidrage til udviklingen i prøve- og eksamenssystemets kvalitet, herunder eksamensopgavernes kvalitet.

På baggrund af de undersøgelser, som EVA har udarbejdet for udvalget, udvalgets dialogmøder med interessenter på området samt en række skriftlige interessentbidrag kan udvalget konstatere, at der blandt uddannelsesinstitutionerne og andre interessenter er tilslutning til at opretholde et censorsystem i en eller anden form. Flere interessenter peger imidlertid på, at censorsystemet i dag er ressourcetungt både administrativt og økonomisk, og dets bidrag til sikring af uddannelsernes kvalitet er af svingende kvalitet.

2.2 Udvalgets overvejelser om og anbefalinger til det fremtidige censorsystem

Udvalget har konstateret, at der er en bred tilslutning til censorsystemet, der generelt opfattes som godt og bevaringsværdigt.

Samtidig er det udvalgets opfattelse, at censorsystemets bidrag til og rolle i forhold til sikring af de videregående uddannelsers kvalitet bør nytænkes. Det gældende censorsystem er baseret på et historisk uddannelses- og institutionsbillede, og det tager ikke højde for de ændrede rammer for sikring og udvikling af uddannelsernes kvalitet, som er gennemført de senere år. Hertil kommer, at censorsystemet er opbygget i en tid med lærings- og prøveformer, som ikke altid afspejler den måde, uddannelserne gennemføres på i dag og skal gennemføres på i fremtiden.

De sidste 20 år er der sket markante ændringer i institutionsstrukturen. Der er sket en ændring fra mange små institutioner med udbud af én uddannelse til færre, større selvejende uddannelsesinstitutioner med et klart forankret ledelsesansvar for uddannelsernes faglighed og kvalitet, herunder uddannelsernes prøve- og eksamenssystem. I 1998 var der således 11 universiteter, 92 videregående uddannelsesinstitutioner, som udbød mellemlange videregående uddannelser, og 73 erhvervsskoler, som udbød korte videregående uddannelser². I dag udbyder i alt 33 uddannelsesinstitutioner under Uddannelses- og Forskningsministeriet videregående uddannelser, der er omfattet af kravet om akkreditering, herunder også tre videregående

---

² Redegørelse om de videregående uddannelsers institutionelle struktur 1998

kunstneriske uddannelsesinstitutioner og fem maritime videregående uddannelsesinstitutioner. Disse ændringer har bl.a. haft konsekvenser i forhold til bredden af institutionernes geografiske udbudsdækning.

Antallet af videregående uddannelser er vokset markant. I det ordinære videregående uddannelsessystem er der i dag godt 1.600 uddannelsesudbud³, og eksempelvis er der på universitetsområdet siden 2007 akkrediteret 200 nye bachelor- og kandidatuddannelser. Uddannelserne er meget forskellige i deres indhold og tilrettelæggelse. Der er også store forskelle på, hvordan de studerende udprøves på de forskellige uddannelser.

Inden for de seneste år er der også – parallelt med en tilsvarende udvikling i udlandet – indført en række eksterne kvalitetssikringsredskaber, der delvist erstatter den kvalitetssikring, som censorsystemet tidligere varetog alene.

Indførelsen af uddannelsesakkreditering i 2007 for universitetsuddannelserne og i 2008 for de erhvervsrettede videregående uddannelser samt særligt overgangen til institutionsakkreditering i 2013 har således betydet, at rammerne for sikring og udvikling af uddannelsernes kvalitet er ændrede. For at blive positivt institutionsakkrediteret skal de videregående uddannelsesinstitutioner, på baggrund af centralt fastsatte kriterier, dokumentere, at de har et institutionsbaseret system, som sikrer deres uddannelsers kvalitet og relevans. Heri ligger også et krav til regelmæssige eksterne evalueringer af de enkelte uddannelser.

Parallelt med indførelse af akkreditering blev der i 2007 indført aftagerpaneler og uddannelsesudvalg på de videregående uddannelsesinstitutioner, som bl.a. skal rådgive institutionerne om uddannelsernes kvalitet, relevans og niveau for samfundet.

Det er udvalgets opfattelse, at prøvesystemets rolle som del af kvalitetssikring af uddannelserne med fordel kan kobles tydeligere til institutionernes eget arbejde med sikring og udvikling af uddannelsernes kvalitet og relevans, og at dette arbejde med fordel i højere grad kan indgå i den danske model for akkreditering på institutionsniveau. Dette understøttes af den internationale evaluering/akkreditering af Danmarks Akkrediteringsinstitution og institutionens virke⁴. Evalueringen peger på, at vurdering og eksamination af studerende er en del af den samlede læringsproces, og at dette derfor bør indgå som led i det samlede kvalitetssikringsarbejde, herunder også være omfattet af den eksterne kvalitetssikring/akkreditering.

Samtidig er læringsformerne under forandring. Den stigende studentertilgang, digitaliseringen, krav til øget relevans i uddannelserne, de unges ønske om mere inddragelse og feedback har sat en udvikling i gang inden for pædagogik, didaktik og evaluering/udprøvning af den enkelte studerende. Det bør understreges, at der er tale om en international udviklingstendens. Der er tale om en udvikling, som man ikke bør hæmme med centralt fastsatte regler, hvis primære sigte er bagudrettet kontrol af den enkelte udprøvning.

Censorsystemet og dets bidrag til kvalitetssikringen af uddannelserne bør derfor nytænkes, således at evalueringen af uddannelsernes kvalitet i forbindelse med den konkrete

---

³ I dette tal indgår erhvervsakademi-, professionsbachelor- (herunder top-up), bachelor- og kandidatuddannelser som selvstændige uddannelser og udbud heraf.

⁴ Report on the External Review of the Danish Accreditation Institution, July 2016.

prøvesituation ikke ses isoleret, men indtænkes i uddannelsesinstitutionernes evaluering og fremadrettede arbejde med at fremme uddannelseskvaliteten.

Det er udvalgets opfattelse, at den sondring, der i dag er mellem kvalitetssikring af uddannelserne og kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet, er kunstig - ikke mindst i lyset af udviklingen, hvor prøverne i stigende grad tænkes ind i et læringsperspektiv. Det bør være op til institutionerne at vurdere, på hvilken måde censorerne inddrages i kvalitetsarbejdet.

På den baggrund foreslår udvalget, at der fremover skal være færre centralt fastsatte krav til censorsystemet. Det centrale krav om medvirken af censorer ved bedømmelsen af prøver skal således alene omfatte de afsluttende store opgaver (specialet i en kandidatuddannelse, bachelorprojektet i en bachelor- eller professionsbacheloruddannelse, det afsluttende eksamensprojekt i en erhvervsakademiuddannelse og afgangsprojekterne i en akademi-, diplom- eller masteruddannelse).

Udvalget foreslår, at det i øvrigt er den enkelte uddannelsesinstitution, der selvstændigt eller i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner beslutter, hvorvidt andre prøver end de afsluttende store opgaver skal underlægges censur. Institutionens/fagets beslutning - som indgår som et led i arbejdet med at sikre kvaliteten af uddannelserne - træffes på grundlag af en vurdering af den enkelte prøve og dennes placering i den samlede uddannelse. Institutionerne får på denne måde ansvaret for, at udprøvnningen, inklusiv anvendelsen af censur, afspejler de enkelte uddannelsers indhold og pædagogik. Udvalget finder, at det giver mulighed for, at udprøvnningen og anvendelsen af censur afspejler de store forskelligheder, der findes mellem de enkelte uddannelser.

Udvalget foreslår samtidig, at vurdering og eksamination af de studerende fremover bør indgå som led i det samlede interne kvalitetssikringsarbejde, herunder være omfattet af den eksterne institutionsakkreditering. Institutionerne skal således udarbejde en politik for anvendelsen af udprøvning, herunder censur, der kan indgå som et element i institutionsakkrediteringen.

Det gældende centrale krav om, at mindst en tredjedel af en uddannelses samlede ETCS-points skal dokumenteres ved eksterne prøver, bør dog først bortfalde, når institutionen har vedtaget sin udprøvnings- og censurpolitik og indsendt den til Danmarks Akkrediteringsinstitution. Dermed undgås, at institutioner, der er blevet institutionsakkrediteret, skal vente i flere år, før de kan blive frigjort fra tredjedelskravet.

Den decentrale institutionelle forankring af ansvaret for kvalitetssikring og -udvikling af uddannelserne, herunder prøverne, indebærer efter udvalgets opfattelse, at censorkorpsenes organisatoriske ophæng fremover bør være uddannelsesinstitutionerne. Det er udvalgets vurdering, at det vil være mere hensigtsmæssigt, at censorformændene for de landsdækkende censorkorps udvælges af uddannelsesinstitutionerne og ansættes på én uddannelsesinstitution. Udvalget foreslår også, at det er censorformændene, der fremover beskikker og afbeskikker censorerne, da de har de faglige forudsætninger for at vurdere censorernes kompetencer. Censorformændene bør trække på institutionernes faglige ekspertise i udvælgelsesprocessen af censorerne. Udvalget finder det helt afgørende, at censorformændene i deres virke sikres en uafhængighed af institutionerne.

Det er samtidig udvalgets opfattelse, at der bør gennemføres tiltag, der sigter mod at forbedre kvaliteten af censur, herunder specielt en styrkelse af de enkelte censorers kompetencer, at

censorkorpserne bliver reelt landsdækkende, at matchet mellem censorkompetencer og indholdet ved den enkelte prøve styrkes, og at dialogen mellem censorkorps og institutioner forbedres.

Særligt hvad angår de maritime videregående uddannelser, er det udvalgets opfattelse, at der er stor tilfredshed hos såvel institutioner, studerende som aftarere med det nuværende decentrale censursystem uden landsdækkende censorkorps. Udvalget finder derfor, at det ikke er relevant at ændre herpå. Flere af anbefalingerne i forhold til opkvalificering af censorerne og retssikkerheden for de studerende vil dog også være relevante i forhold til de maritime uddannelser.

Udvalget vurderer, at institutionernes arbejde med sikring af uddannelseskvaliteten, herunder kvaliteten af prøver og censur, kan understøttes i form af et katalog med eksempler på best practice på området. Udvalget anbefaler derfor, at der udarbejdes et digitalt "Best Practice" katalog, som løbende kan opdateres for at understøtte institutionerne i deres kvalitetsarbejde.

Ovenstående leder frem til følgende fem konkrete overordnede anbefalinger:

Anbefaling 1: Færre centralt fastsatte regler om censur

Udvalget anbefaler:

- At det gældende centrale krav om, at mindst en tredjedel af en uddannelses ETCS-points skal dokumenteres ved eksterne prøver, ophæves, jf. kapitel 7.
- At der centralt fastsættes regler om, at institutionerne er forpligtede til at anvende censur ved bedømmelsen af de afsluttende store opgaver i uddannelserne, hvor det også er censorernes opgave at sikre et ensartet niveau på de samme eller sammenlignelige opgaver på uddannelser i hele landet, jf. kapitel 7. Bedømmelsesformen på de øvrige udprøvnings fastsættes af institutionerne.
- At andelen af aftarercensorer i de enkelte censorkorps overlades til institutionerne. Det indebærer, at det gældende centrale krav om, at en tredjedel af censorerne i censorkorpserne på de erhvervsrettede videregående uddannelser skal være aftarercensorer, ophæves, jf. kapitel 7 og 9.
- At der centralt fastsættes regler om, at uddannelsesinstitutionernes prøve- og eksamenssystem skal indgå som et centralt element i akkreditering af institutionernes sikring af uddannelsernes kvalitet og niveau, herunder at en tredjedels kravet først bortfalder, når den enkelte institution har vedtaget sin udprøvnings- og censurpolitik og indsendt denne til Danmarks Akkrediteringsinstitution, jf. kapitel 5.

Anbefaling 2: Forankring på uddannelsesinstitutionerne

Udvalget anbefaler:

- At uddannelsesinstitutionerne i forbindelse med akkrediteringen af deres prøve- og eksamenssystem udformer en politik for udprøvnings og censur, der skal implementeres, så det er transparent og klart for de studerende, eksaminator og censor, hvad der kræves.

Institutionerne kan bl.a. hente international inspiration til, hvordan de kan arbejde systematisk hermed, jf. kapitel 4 og 5.

- At rammerne for dialogen mellem censorkorps/censorformandskaber og institutionerne fastsættes af institutionerne enkeltvis eller i fællesskab efter dialog med censorkorps/censorformandskaber. Det indebærer, at de gældende centrale krav herom ophæves, jf. kapitel 5.
- At administrationen af censorsystemet, herunder også beskikkelse af censorer fremover forankres på institutionerne, jf. kapitel 10.

Anbefaling 3: Styrkelse af censorformandskaberne

Udvalget anbefaler:

- At der reelt beskikkes landsdækkende korps af censorer, sådan at der etableres væsentligt færre, større og bredere censorkorps med færre censorer, jf. kapitel 6 og 9.
- At censorformanden og eventuelt næstformænd ikke længere vælges af og blandt censorerne i censorkorpset, men udvælges af institutionerne og ansættes på én uddannelsesinstitution. Censorformanden er i varetagelsen af sin funktion uafhængig af institutionerne, jf. kapitel 10.
- At censorformandskaberne får til opgave at beskikke og fortage de løbende udpegninger af censorer til de konkrete prøver og rapportering/rådgivning til institutionerne, jf. kapitel 5, 8, 10.
- At der sker en professionalisering i varetagelsen af formandskabsopgaven, jf. kapitel 6.

Anbefaling 4: Opkvalificering af censorerne

Udvalget anbefaler:

- At de gældende centrale krav om censorernes kompetencer fastholdes, herunder at det reelt sikres, at censor i hele beskikkelsesperioden har et aktuelt kendskab til arbejdsmarkedet for den enkelte uddannelse, jf. kapitel 9.
- At censorernes kompetencer reelt vurderes, både inden censorerne beskikkes og genbeskikkes, jf. kapitel 9.
- At det rigtige censormatch til de konkrete prøver sikres af censorformandskaberne ved allokeringen af censorer, jf. kapitel 8 og 9.
- At det ud fra et hensyn til det rigtige censormatch skal være muligt at ad hoc beskikke censorer, hvor det er fagligt velbegrundet, jf. kapitel 6 og 9.
- At censorerne generelt kvalificeres til censoropgaven ved hjælp af en struktureret introduktion til censorhvervet, jf. kapitel 9.

Anbefaling 5: Retssikkerheden for de studerende

Udvalget anbefaler:

- At censorsystemets uafhængighed i forhold til fordelingen af censoropgaver opretholdes, således at det er censorformanden, der fordeler opgaver til censur til den konkrete prøve efter faglige kriterier/retningslinjer fastsat af institutionerne, jf. kapitel 8.
- At matchingen mellem censors kompetencer og den konkrete censuropgave prioriteres fremfor hensynet til at undgå gentagen censur, jf. kapitel 8 og 9.
- At gensidig censur fortsat skal undgås, medmindre faglige forhold i den konkrete situation nødvendiggør det, jf. kapitel 8.
- At de studerendes retssikkerhed understøttes af klagesystemet, og at de eksisterende klagemuligheder opretholdes, idet ankenævnene dog sammensættes af én censor og én undervisningsberettiget eksaminator, jf. kapitel 8.

3. Introduktion til det gældende censørsystem

3.1 Censørsystemet og prøvesystemet

I dag er der tilknyttet beskikkede censorer - herefter benævnt *censorer* - ved de videregående uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriet:

- Universitetsuddannelser: bachelor- og kandidatuddannelser samt masteruddannelser.
- Erhvervsrettede videregående uddannelser: erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser samt akademi- og diplomuddannelser.
- Kunstneriske videregående uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriet.
- Maritime videregående uddannelser.

Censorerne har først og fremmest til opgave - sammen med eksaminatorer - at medvirke til bedømmelse i den enkelte prøvesituation, herunder at sikre det faglige niveau og de studerendes retssikkerhed ved disse prøver. Derudover har censorerne til opgave - gennem censorformandskaberne - at bidrage til en overordnet kvalitetssikring af uddannelserne. På universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser skal censorerne alene bidrage til en kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet.

Det er centralt fastsat, at uddannelserne skal indeholde en variation af *prøveformer*, der skal afspejle undervisningens indhold og arbejdsformer. Prøveformen skal tilgodese det enkelte fags eller fagelements formål og kan f.eks. være mundtlig, skriftlig, praktisk prøve og projektorienteret forløb samt kombinationer af de forskellige prøveformer. Institutionerne fastsætter i uddannelsens studieordning valg af fagets eller fagelementets prøveform, medmindre andet er fastsat i bekendtgørelsen for den enkelte uddannelse.

Med henblik på at fremme en aktiv studiekultur har institutionerne i forbindelse med justering af fremdriftsreformen fra 2016 fået mulighed for at beslutte, om bedømmelsen af skriftlige opgaver eller mundtlige fremlæggelser i løbet af undervisningsforløbet vil skulle indgå som en del af den samlede karakterfastsættelse sammen med den afsluttende prøve i faget. Prøverne i de videregående uddannelser har - uanset valg af prøveform - enten intern eller ekstern bedømmelse.

Det er centralt fastsat, at mindst en tredjedel af en uddannelses samlede ECTS-point skal bedømmes ved prøver, hvori foruden lærere/undervisere (eksaminatorer) medvirker censorer - herefter benævnt *eksterne prøver*. Disse prøver skal dække uddannelsens væsentligste områder, herunder de afsluttende store opgaver. Øvrige prøver bedømmes alene af en eller flere eksaminatorer udpeget af institutionen blandt eksaminationsberettigede lærere/undervisere ved institutionen - herefter benævnt *interne prøver*.

For at kunne løfte opgaven er censorerne tilknyttet *landsdækkende censorkorps*, dvs.

censorkorps omfattende uddannelser inden for samme faglige og beslægtede område, som en eller flere institutioner er godkendt til at udbyde, og hvor censorerne skal anvendes regelmæssigt. Hvert censorkorps har en formand og en eller flere næstformænd - *censorformandskabet* - der vælges af og blandt censorerne i korpset. Censorformandskabet repræsenterer censorerne i censorkorpset over for institutionerne og Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Censorkorps og censorformænd er selvstændige og uafhængige i forhold til uddannelserne. Censorformandskabet skal efter samråd med institutionerne fordele opgaverne til censur blandt censorer i censorkorpset. Ved eksamensterminens afslutning afgiver censorer en beretning om eksamensforløbet til institutionen og censorformandskabet. På baggrund af indberetningerne, afgiver censorformandskabet en årlig *beretning* til institutionerne.

Hvis censor i forbindelse med en prøve konstaterer væsentlige problemer eller mangler i institutionens varetagelse af en uddannelse, skal censor afgive indberetning herom til institutionen, med kopi til censorformandskabet.

Styrelsen for Videregående Uddannelser beskikker censorerne efter indstilling fra censorformandskabet, der rådfører sig med institutionerne inden indstillingen (universiteter), eller efter indstilling fra institutionerne eller censorformandskabet (erhvervsrettede videregående uddannelser). Censorerne beskikkes for 4 år ad gangen. For at sikre fornyelse i korpset og derudover også at få mulighed for at erstatte eventuelle censorer, der ikke fungerer optimalt, udskiftes ved hver ny beskikkelsesperiode mindst en fjerdedel af censorerne i censorkorpset.

Censorkorpset sammensættes både af personer med hovedbeskæftigelse ved en af de institutioner, der udbyder de uddannelser, der er tilknyttet censorkorpset (*institutionscensorer*), og personer med hovedbeskæftigelse uden for institutionerne på et af de ansættelsesområder, uddannelserne sigter mod (*aftagercensorer*). For at sikre uafhængigheden må institutionscensorer ikke virke som censorer ved den institution, hvor de er ansat.

I dag er der i alt 23.986 censorer fordelt på 143 censorkorps⁵. Aftagercensorer udgør mellem 35 og 100 pct. af censorerne i de enkelte censorkorps. Tabel 1 viser antallet af censorkorps, antallet af censorer og pct. andelen af aftagercensorer i gennemsnit på henholdsvis de erhvervsrettede videregående uddannelser, universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser, men dette tal dækker over store forskelle på de enkelte censorkorps.

Tabel 1

Uddannelsesområde	Antal censorer	Andel af aftagercensorer i pct. ud af antal censorer	Antal censorkorps
De erhvervsrettede videregående uddannelser (erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser)	11.297	58 pct.	41
Universitetsuddannelserne (bachelor- og kandidatuddannelser samt masteruddannelser)	11.944	62 pct.	101
De videregående kunstneriske uddannelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets område (arkitekt, design og konservator)	745	78 pct.	1
I alt	23.986		143

⁵ De 143 censorkorps omfatter ikke de censorkorps, som har ansvaret for akademiuddannelser og diplomuddannelser.

Institutionerne dækker udgifterne til censorformandskabets og censorernes virke inden for de taxamertilskud/bevillinger, institutionerne modtager til udbud af godkendte uddannelser. Institutionerne fordeler selv udgifterne på undervisning, prøver, kvalitetssikring m.m. Institutionerne yder efter forudgående aftale med censorformandskabet administrativ og praktisk bistand.

Uanset om en prøve bedømmes med eller uden censur har institutionen altid ansvaret for at sikre, at prøven gennemføres i overensstemmelse med de gældende regler, og at den studerendes retssikkerhed er til stede i prøvesituationen. Endvidere er det institutionens ansvar at udpege eksaminationsberettigede undervisere til at gennemføre prøverne.

Der er et klage- og ankesystem. Den studerende kan klage til institutionen over såvel eksterne som interne prøver. Hvis den studerende ikke får medhold i sin klage, kan den studerende indbringe institutionens afgørelse for Styrelsen for Videregående Uddannelser for så vidt angår retlige spørgsmål, og for et eksamensankenævn, der nedsættes af institutionen, for så vidt angår bedømmelsen eller forhold, der vedrører bedømmerne.

3.2 Censorsystemets rolle i kvalitetssikringen af de videregående uddannelser

Etableringen af landsdækkende censorkorps

Da de landsdækkende censorkorps blev etableret i 1993 skete det på baggrund af en tiltagende udstrakt frihed for de videregående uddannelsesinstitutioner til at disponere over bevillinger. Man fandt, at der var behov for, at rammerne for den fortsatte kvalitetssikring af uddannelserne blev sikret af udefra kommende personer.

Censorsystemet med selvstændige og af institutionerne uafhængige censorer i landsdækkende censorkorps blev således fremhævet som samfundets kontrolinstans og som bedømmer af kvaliteten i undervisningen og af uddannelsernes relevans for aftagerne. Censorerne fik - udover medvirken i bedømmelsen ved de konkrete prøver - også til opgave at bidrage til en overordnet kvalitetssikring af uddannelserne. Endvidere påbegyndte man koordinering af evaluering af samme eller beslægtede uddannelser, primært på universitetsområdet, med oprettelsen af Evalueringscenteret i 1992.

I forhold til i dag var der på dette tidspunkt generelt færre videregående uddannelser. Flere af uddannelserne blev udbudt af en lang række mindre institutioner, og uddannelserne var underlagt en stram central indholdsmæssig styring.

Med etableringen af landsdækkende censorkorps blev det lagt til grund, at den udefrakommende censor, som havde (bred) erfaring fra flere uddannelsessteder, var en garant for, at standarden var den samme inden for faget og uddannelsen på tværs af institutioner, f.eks. i forhold til pensums indhold og omfang, således at f.eks. et syvtal var et syvtal alle steder.

Nyere udvikling

Op gennem 2000-tallet kom der inden for alle uddannelsesområder et øget fokus på output (opnået læring, kompetencer mv.). På flere uddannelsesområder betød det en bevægelse væk fra fokus på input (rammer og detaljeret indholdsstyring). Det øgede outputfokus var karakteristisk såvel nationalt i Danmark som internationalt.

Det danske eksterne kvalitetssikringssystem af de videregående uddannelser, som havde forskellig udformning og ansvarsplacering afhængig af sektor, afveg fra de europæiske standarder for ekstern kvalitetssikring, som Danmark tiltrådte i 2005, ved fraværet af regelmæssig og systematisk ekstern kvalitetssikring.

I Danmark valgte man på den baggrund i 2007 at indføre ekstern kvalitetssikring i form af uddannelsesakkreditering, hvor uddannelsernes kvalitet blev vurderet i forhold til centralt fastsatte kriterier af et uafhængigt akkrediteringsorgan efter de europæiske standarder for kvalitetssikring.

Parallelt hermed ændrede institutionslandskabet karakter som følge af en lang række fusioner på universitetsområdet og etableringen af bl.a. professionshøjskolerne, samt tiltag med henblik på at etablere rammer for udbud af erhvervsakademiuddannelser.

Samtidig blev der i 2008 indført som et krav til universiteterne, at alle universitetsuddannelser skal være tilknyttet et aftagerpanel med udefra kommende medlemmer, som har til opgave at rådgive om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet, herunder udvikling af dels nye og eksisterende uddannelser, dels nye undervisnings- og prøveformer. Disse blev senere også indført på det kunstneriske område.

På det erhvervsrettede videregående område har det siden 2007 været et krav, at der nedsættes uddannelsesudvalg for hvert uddannelsesområde. Uddannelsesudvalget skal rådgive om de enkelte uddannelsers indhold, profil, kvalitet, kultur og relevante dele af studieordninger inden for udvalgets områder, der er institutionsspecifikke.

Institutionsakkreditering

Med akkrediteringsloven fra 2013 introduceredes institutionsakkreditering. Akkreditering af hver enkelt uddannelse ændres over en årrække til akkreditering af hele uddannelsesinstitutioners kvalitetsarbejde med de videregående uddannelser. Der bliver samtidigt givet mulighed for at udtage uddannelser med særlige kvalitetsmæssige udfordringer til en gennemgang.

Med institutionsakkreditering skal institutionerne selv tilrettelægge og organisere det system, der bedst sikrer og udvikler kvaliteten og relevansen af uddannelserne. I en institutionsakkreditering er det institutionens samlede kvalitetssystem, der vurderes ud fra centralt fastsatte kriterier for kvalitet og relevans.

Som led i institutionsakkrediteringen skal institutionerne vise, at man har en praksis, der sikrer, at uddannelserne til stadighed har et niveau, der svarer til typebeskrivelserne i den danske kvalifikationsramme. Institutionerne skal desuden selv gennemføre regelmæssige evalueringer af alle institutionens uddannelser med inddragelse af eksterne eksperter og sikre, at resultaterne herfra inddrages i den videre udvikling af uddannelsernes mål, indhold og tilrettelæggelse. Positivt institutionsakkrediterede institutioner skal derfor selv gennem bl.a. evaluering sikre, at uddannelserne har det rette niveau samt faglige indhold m.v.

Uddannelses- og forskningsministeren kan derudover udtage uddannelser eller uddannelsesudbud med særlige kvalitetsmæssige udfordringer til en gennemgang. En uddannelse eller et udbud kan udtages til en gennemgang, hvis uddannelsen eller udbuddet set i forhold til beslægtede uddannelser afviger væsentligt på centrale indikatorer. Udtagelse kan

endvidere ske efter begrundet anmodning fra Akkrediteringsrådet, arbejdsmarkedets parter, de studerende m.fl.

Som led i akkrediteringsloven varetager EVA evalueringer på det videregående område i form af tværgående evalueringer, som undersøger tværgående temaer eller udfordringer med betydning for de videregående uddannelsers kvalitet som f.eks. frafald og optag.

4. Internationale erfaringer

Den internationale udvikling inden for kvalitetssikring og -udvikling på det videregående uddannelsesområde har haft stor indflydelse på såvel danske forhold som forholdene i de lande, som vi normalt sammenligner os med.

Særligt har Bologna-processen med sit fokus på kvalitetssikring, gennemsigtighed i uddannelsessystemerne og gensidig anerkendelse af uddannelses kvalifikationer været central i bestræbelserne på at udvikle et fælles europæisk rum for videregående uddannelse.

Som led i dette har udviklingen af fælles europæiske kvalitetssikringsstandarder, Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, (ESG'erne) haft betydning for institutionernes eget arbejde med at udvikle sammenhængende kvalitetssikringssystemer, udviklingen af nationale eksterne kvalitetssikringssystemer og for akkreditering, auditeringer og evalueringer som metode til ekstern kvalitetssikring.

4.1 Udvalgets undersøgelser

Udvalget har undersøgt internationale/ andre landes censorsystemer og erfaringer med kvalitetssikring af prøver og eksaminer, herunder erfaringer med forskellige alternativer til censur. Konkret har udvalget undersøgt det nuværende prøve- og eksamenssystem i de tre lande: Nederlandene, Norge og Storbritannien.

Udvalget har derudover besøgt det britiske Quality Assurance Agency for Higher Education afdeling i London.

Udvalget har valgt at fokusere undersøgelserne på ovennævnte tre lande ud fra følgende overvejelser:

- Nederlandene er indgået i undersøgelsen, fordi udformningen af de danske rammer for præ-kvalifikation og institutionsakkreditering har været under inspiration af det nederlandske system. Udvalget har derfor vurderet, at det var relevant at undersøge, hvordan den eksterne kvalitetssikring i Nederlandene håndterede prøver og kvalitetssikringen heraf.
- Norge er indgået i undersøgelsen, fordi Norge er et af de eneste lande, der traditionelt har haft et censorsystem, der lignede det danske. Med kvalitetsreformen i 00'erne er systemet dog til en vis grad ændret. Udvalget har vurderet, at det kunne skabe perspektiv på det danske censorsystem og en mulig udvikling heraf.
- Storbritannien er indgået i undersøgelsen, fordi det britiske videregående uddannelsessystem har en dominerende position i verden, og de grundlæggende træk herved kan genfindes i en lang række engelsktalende lande.

Udvalget er bekendt med, at der i de tre lande pågår overvejelser om, hvorledes kvalitetssikringen af uddannelserne kan styrkes, som bl.a. kan få betydning for prøve- og eksamenssystemet. Da der er tale om overvejelser, er de ikke indgået i udvalgets arbejde.

4.1.1 Nederlandene

Der er 11 universiteter og 40 professionshøjskoler i Nederlandene.

Lovgivningen giver de enkelte institutioner en høj grad af autonomi, således også i forhold til reguleringen af prøver og eksaminer, hvor der er få overordnede krav. Regeringens styring begrænser sig primært til at intervenere efterfølgende, hvis det er nødvendigt for at afhjælpe uhensigtsmæssige udviklinger i systemet.

For så vidt angår rammerne for prøver og eksaminer er der alene lovkrav om, at der som afslutning på en uddannelse afholdes en eksamen. Derudover er der krav om, at hver uddannelse eller grupper af uddannelser på den enkelte institution, som led i den interne kvalitetssikring, skal have en eksamenskommission.

Det er dekanens ansvar at bemande eksamenskommissionerne, som består af 3 medlemmer, hvoraf én skal være ekstern. Det er oftest et rent institutionelt anliggende. Dvs. det eksterne medlem kommer typisk fra en anden uddannelse på institutionen.

Medlemmerne af eksamenskommissionen medvirker ikke til bedømmelse af prøver eller eksaminer. Deres opgave er bl.a. at sikre, at der bliver afholdt eksaminer i studieprogrammerne, at der føres tilsyn med eksaminatorerne, og at eksaminer og prøver har den fornødne kvalitet.

Ca. 99 pct. af eksaminerne på universiteterne er skriftlige. På professionshøjskolerne er prøveformerne mere varieret, idet ca. 70 pct. af opgaverne er såkaldte ”professionelle opgaver” af varierende kompleksitet, alt efter hvor langt man er på studiet. Opgaverne bygger på praksisorienteret problemløsninger med afsæt i konkrete problemstillinger i virksomhed og lignende. Oftest er det en eksaminator, der vurderer de studerendes eksaminer.

Eksamenskommissionen fører tilsyn med, at eksaminatorerne vurderer de studerende på en valid, pålidelig og transparent måde. Kun ved prøver, hvor der opnås en afsluttende grad og ved mundtlige prøver, er der krav om to bedømmere.

En gang om året skal eksamenskommissionen udarbejde en rapport, der beskriver dens arbejde. I denne redegøres for tilrettelæggelse og gennemførelse af eksamener, sikring af de studerendes retssikkerhed og sikring af det akademiske niveau i uddannelserne. Disse rapporter offentliggøres og sendes til ministeriet og institutionens ledelse.

Udover krav til den interne kvalitetssikring er uddannelsesinstitutionerne underlagt ekstern kvalitetssikring.

Den eksterne kvalitetssikring af uddannelser og institutioner sker gennem bl.a. akkreditering og auditering, der foretages i regi af akkrediteringsinstitutionen De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Syv akkrediterings/evalueringsoperatører (VBI'er), der er godkendt af NVAO, udfører periodiske vurderinger og evalueringer af institutioner og uddannelser m.v.

Et af hovedkriterierne ved akkrediteringen af uddannelserne og ved VBI'ernes arbejde er kvaliteten af prøverne. Hvis akkrediteringsinstitutionen finder, at uddannelsen ikke lever op til kravene til eksaminer, kan uddannelsens akkreditering falde på dette alene.

I den eksterne vurdering af uddannelseskvalitet inddrages eksamenskommissionernes redegørelse for rationalerne for tilrettelæggelse af prøve- og bedømmelsesformer i forhold til uddannelsernes mål. Derudover inddrager VBI'erne typisk et bredt udsnit af de stillede eksamensspørgsmål og besvarelser. Vurderingen suppleres desuden med drøftelser med både undervisere og studerende. Der er altså tale om en form for stikprøvekontrol af, om uddannelsernes prøver er tilrettelagt således, at de er pålidelige, modsvarer uddannelsens mål og af, om de studerende informeres tilstrækkeligt om deres opnåede resultater.

Bedømmelsen af kvaliteten af eksamenstilrettelæggelsen og -bedømmelsen sker ud fra kriterierne "tilfredsstillende" og "ikke tilfredsstillende". Hvis VBI'en melder tilbage til NVAO, at eksaminationen ikke fungerer tilfredsstillende, vil uddannelsen komme under skærpet tilsyn i minimum et år. NVAO vil i sådanne tilfælde indtræde i en rådgivende rolle i udformningen af prøver i hele perioden.

4.1.2 Norge

Norge har 8 universiteter, 8 videnskabelige højskoler, 26 akkrediterede højskoler og 16 ikke-akkrediterede højskoler. Institutionslandskabet er præget af mange små institutioner og uddannelser.

I 2003 blev der gennemført en omfattende kvalitetsreform af det videregående uddannelsessystem, der bl.a. indebærer en ændring af censorsystemet og indførelse af akkreditering.

Også i Norge indebærer lovgivningen en høj grad af autonomi i forhold til de enkelte institutioner i forhold til, hvorledes de vil tilrettelægge deres prøver og eksaminer.

Der er alene et centralt fastsat krav om mindst to bedømmere, heraf en censor, ved bedømmelse af kandidat- eller ph.d.-afhandling eller tilsvarende afsluttende arbejde.

Derudover udformer den enkelte institution selv sine regulativer for eksamen og brug af censor, ligesom den selv udpeger bedømmere, hvad enten de er interne eller eksterne (censorer). Aftagerecensorer i forbindelse med afsluttende prøver er forholdsvist udbredt – dog mest på de praksisorienterede studier. F.eks. bruger man på de juridiske fakulteter ofte advokater eller dommere, medens man på arkitektuddannelserne bruger erfarne arkitekter.

Mens den konkrete udformning er forankret hos den enkelte institution, er der fornylig fra centralt hold blevet udformet vejledende retningslinjer for udformningen og anvendelse af censorer. Derudover opfordres institutionerne til at forpligte sig til en national koordinering af bedømmelse og karaktergivning.

Herudover er det centralt fastsat, at der skal være ekstern helhedsevaluering af institutionernes eksamenssystemer.

Reelt er der i Norge tale om et todelt censorsystem, der indebærer, at institutionerne kan benytte dels (ekstern) censor på de enkelte prøver på uddannelsen, dels en såkaldt tilsyns censor, som vurderer udformningen og gennemførelsen af prøven.

Det er et lovgivningsmæssigt krav, at de videregående uddannelsesinstitutioner har et internt kvalitetssikringssystem.

Hovedparten af institutionerne anvender tilsyns-censorordningen. Den har karakter af en ekstern helhedsevaluering, som f.eks. kan omfatte ekstern deltagelse i opgaveformuleringen, kontrol af intern censors bedømmelser, stikprøvecensur af eller ekstern censur af prøvebesvarelser m.v.

Institutionernes kvalitetssikringssystem underkastes Nasjonalt organ for kvalitet i uddanningen (NOKUT)'s eksterne overvågning og tilsyn i form af auditering hvert 6. år. Institutioner, som efter en vurdering ikke får godkendt deres kvalitetssikringssystem, mister en række rettigheder i forhold til oprettelsen af nye uddannelser og udbud. Det fremgår af udvalgets undersøgelser, at institutionernes eksamens- og censorordninger ikke eksplicit fremgår af auditeringskriterierne. Det fremgår endvidere, at auditeringerne viser, at helhedsvurderingerne kun i varierende grad indgår i institutionernes samlede kvalitetsarbejde.

4.1.3 Storbritannien

Der er over 100 universiteter og andre videregående uddannelsesinstitutioner i Storbritannien.

Institutionerne har en udstrakt selvstændighed og autonomi. Rammerne for eksaminer og prøver er ikke lovfæstede i Storbritannien.

The Quality Assurance Agency, QAA, udarbejder dog en række referencepunkter og vejledninger - især det britiske Kvalitet Kodeks for Videregående Uddannelse (Quality Code), som fastlægger forventningerne til akademiske standarder og akademisk kvalitet for videregående uddannelser. Kodeksets formål er at sikre kvalitet og transparens på tværs af de videregående uddannelsesinstitutioner.

Kvalitetskodekset indeholder generelle principper, som den enkelte uddannelsesinstitution selv skal operationalisere i form af institutionelle retningslinjer og regulativer.

Alle videregående uddannelsesinstitutioner, som modtager offentlig finansiering, har pligt til at følge kvalitetsstandarderne i kvalitetskodekset. Institutionerne har selv ansvaret for at definere de akademiske standarder for de uddannelser, som de kan udstede eksamensbeviser for. Som grundlag herfor og for at sikre det akademiske niveau på tværs af institutioner inden for samme fagområde anvendes de såkaldte fag benchmark-standarder.

Institutionerne overvåger og monitorerer regelmæssigt, at deres egne uddannelser lever op til de af institutionen fastsatte kvalitetsstandarder.

Hver enkelt videregående uddannelsesinstitution har etableret "boards of examiners" (eksamenskommissioner), som også kan omtales som "assessment boards" eller "assessment panels". Organiseringen af eksamenskommissionerne kan omfatte enkelte uddannelser eller en gruppe af beslægtede uddannelser på den enkelte institution. Eksamenskommissionernes opgaver og ansvarsområde fastlægges af uddannelsesinstitutionen.

De enkelte eksamenskommissioner vil normalt være ledet af en intern medarbejder, som er studieområdeleder eller fagområdeleder. Herudover vil institutionens eksaminatorer inden for fagområdet være medlemmer.

Eksamenskommissionerne har to funktioner; dels kan eksamenskommissionen på grundlag af stikprøvekontrol gennemgå udvalgte opgaver i et fag på institutionen, dels skal kommissionen indgå i en dialog med de eksterne eksaminatorer/censorer ”External Examinors”. Eksamenskommissionerne har dermed det interne ansvar for kvaliteten af institutionens prøver samt ansvaret for at sikre, at disse er i overensstemmelse med de nationale fag (benchmark) standarder.

De eksterne eksaminatorer er akademiske medarbejdere, som er ansat på en anden uddannelsesinstitution end den, hvor de bedømmer. Valget af den konkrete eksterne eksaminator foretages af den institution, som har ansvaret for den eller de uddannelser, som bedømmes.

Den eksterne eksaminator bedømmer ikke de studerendes konkrete opgaver, men vurderer institutionens, herunder de interne eksaminatorers og bedømmeres arbejde hermed. Det involverer typisk, at de bl.a. ser et udsnit af de studerendes opgaver og bedømmelsen heraf f.eks. baseret på stikprøver.

De eksterne eksaminatorer har således til opgave at sikre, at de akademiske standarder i forhold til udstedte grader er baseret på konsistente kriterier, og at de studerende bedømmes i forhold til de samme kriterier inden for et fagområde og niveau på tværs af de pågældende institutioner. De skal endvidere sikre, at tilrettelæggelsen af og kriterierne for eksamen og bedømmelse foregår på fair vis med fokus på de studerendes retssikkerhed. Slutteligt fungerer de eksterne eksaminatorer som ”den kritiske ven”, der bidrager til den fortsatte udvikling af de videregående uddannelser inden for et givet fagområde. De eksterne eksaminatorers rapporter er offentligt tilgængelige.

The Quality Assurance Agency, QAA, gennemfører desuden audits på alle videregående uddannelsesinstitutioner hvert sjette år, herunder ses på, hvordan institutionerne efterlever kvalitetskodekset.

4.2 Udvalgets overvejelser

Der er grundlæggende nogle fællestræk mellem de udvalgte lande og Danmark. I alle landene har institutionerne således selv ansvaret for kvaliteten af undervisning og uddannelse, herunder ansvaret for periodiske gennemgange af uddannelser. De institutionelle kvalitetssikringssystemer underkastes en ekstern vurdering i form af akkreditering eller auditing af en ekstern myndighed.

Der er dog også væsentlige forskelle. Generelt kan det konstateres, at det danske censorsystem med ekstern censur og landsdækkende censorkorps ikke har direkte paralleller i de udvalgte lande, ligesom omfanget af ekstern tilstedeværelse ved den enkelte bedømmelse er væsentlig anderledes.

Den centrale regulering af omfanget af bedømmelse og omfanget af prøver berører i de udvalgte lande hovedsageligt alene den endelige og gradsgivende eksamen. Institutionerne har dermed en stor fleksibilitet og et stort ansvar i forhold til tilrettelæggelse af prøverne og anvendelse af bedømmere. Herunder er det også institutionerne, der fastsætter krav til eventuelle bedømmers kompetencer og kvalifikationer.

Norge er det land, hvis system er mest sammenligneligt med det danske, idet der kan anvendes censur ved andre prøver end på den afsluttende prøve. Der er dog kun krav om censur ved bedømmelse af kandidatopgaven eller tilsvarende afsluttende arbejde, og censorerne til den konkrete prøve udpeges af den enkelte uddannelsesinstitution. I Storbritannien og Nederlandene er der alene intern bedømmelse af de studerende ved de konkrete prøver, og der er ofte kun én bedømmer.

Udvalget har indtryk af, at institutionerne i Storbritannien og Nederlandene i deres interne kvalitetssikringssystemer arbejder med sikringen af kvaliteten af prøver. Den norske tilsynscensurordning har ligeledes fokus på sammenhæng mellem prøver og uddannelserne. De institutionelt forankrede eksamenskommissioner og boards of examiners i henholdsvis Nederlandene og Storbritannien varetager dele af den interne kvalitetssikring af uddannelserne, herunder af prøverne, bl.a. ved hjælp af stikprøvekontrol.

Den mindre centrale regulering betyder, at fokus på den eksterne sikring af kvaliteten i de udvalgte lande i høj grad også er på sammenhængen mellem prøver og uddannelser, afspejling og afprøvning af læringsudbytte og udformningen af prøver på den enkelte institution m.v. Dette tillægges større vægt end bedømmelse af den enkelte studerendes præstation, som er centralt i det danske system. Der er således i de tre lande primært et systemperspektiv frem for individperspektiv. Udvalget finder, at man med fordel kan lade sig inspirere heraf i Danmark.

Det er udvalgets indtryk, at - i modsætning til de danske landsdækkende censorkorps - kan det på grund af den decentrale styring og organisering af prøverne i de tre lande være vanskeligt at sikre et ensartet nationalt fagligt niveau/standard.

Samtidig kan man i Storbritannien se, at der opereres med eksplicit formulerede fag benchmark-standarder, og at external examiners som udgangspunkt er fagfæller fra andre institutioner. Udvalget finder, at external examiners indeholder perspektiver i forhold til den faglige udvikling af prøver og uddannelser.

Landene adskiller sig desuden fra Danmark ved forskellige traditioner inden for prøveformer. Nederlandene og Storbritannien har typisk skriftlige prøver, mens Norge angiveligt skulle have flere forskellige prøveformer meget lig de danske. Det er udvalgets opfattelse, at den danske tradition med en variation af prøveformer, herunder både mundtlige og skriftlige prøver, og muligheden for ekstern medvirken til den individuelle præstation bør bevares.

Det skal endvidere fremhæves, at alle landene både har fokus på sikring af de studerendes retssikkerhed i forbindelse med de konkrete prøver, og ud fra systemperspektivet, hvor prøven som led i det samlede uddannelsesforløb underkastes forskellige former for interne og eksterne vurderinger. I Nederlandene og Storbritannien er der desuden klagesystemer, som efter udvalgets opfattelse dog virker noget tunge og ikke særlig brugervenlige, hvortil kommer, at det ikke er muligt at klage over karakteren. Udvalget finder det norske klagesystem, hvor de studerende er sikret gennem feedback, og hvor der er mulighed for at klage over både karakteren og rammerne i forbindelse med eksamenssituationen, for et bedre system.

5. Censorsystemets bidrag til kvalitetssikring og -udvikling

5.1 Censorsystemets nuværende bidrag til kvalitetssikring

Censorer og censorformænd har i dag en række opgaver, der - udover medvirken ved eksterne prøver - skal bidrage til institutionernes arbejde med sikring og udvikling af uddannelsernes kvalitet og relevans.

Censorformandskaberne afgiver på baggrund af censorernes indberetninger efter hver eksamenstermin en årlig beretning til institutionerne. På universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser vedrører indberetningerne prøvernes form og indhold, og på de erhvervsrettede videregående uddannelser vedrører indberetningerne tillige uddannelsernes kvalitet og hensigtsmæssighed i forhold til arbejdsmarkedet og i forhold til videre uddannelsesforløb. Censorformandskaberne for de erhvervsrettede videregående uddannelser skal også sende beretningen til Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Ved udarbejdelse af studieordninger og væsentlige ændringer heraf skal institutionerne indhente udtalelser fra censorformandskaberne.

Endvidere skal censorformandskaberne medvirke til en løbende dialog ved at afholde censormøder med censorerne i censorkorpset og kontaktmøder mellem institutionerne og censorerne.

5.2 Udvalgets undersøgelser

5.2.1 Høring af institutionerne vedrørende censorsystemets bidrag til kvalitetssikringen

Udvikling af eksamens- og prøvesystemer

I EVA's høring af uddannelsesinstitutionerne giver næsten alle institutioner udtryk for, at censorernes direkte feedback til eksaminator i forbindelse med prøvesituationen er et væsentligt bidrag til udviklingen af prøve- og eksamenssystemer. Endvidere fremhæves det af institutionerne, at uddannelserne regelmæssigt forholder sig til evalueringer/indberetninger fra censorerne.

Mange af de institutioner, der har tilknyttet landsdækkende censorkorps, angiver, at de har fokus på at anvende de årlige censorformandskabsberetninger som input til udviklingen af prøve- og eksamenssystemer (i det omfang, formandskaberne udarbejder beretningerne). Det kan bl.a. dreje sig om, at studieledere/uddannelsesledere skal forholde sig til censorformandskabsberetningerne, eller at beretningerne drøftes i studienævn o.l.

Systematisk opfølgning på censorformandskabsberetningerne er et led i mange institutioners kvalitetssikringssystem. Institutionerne har udarbejdet procedurer for, hvordan den overordnede ledelse og de enkelte uddannelser skal forholde sig til beretningerne. Mange institutioner inddrager også censorformandskaberne, når uddannelsernes studieordninger revideres.

På tværs af sektorer angiver mange institutioner, at de inddrager censorerne i den konkrete planlægning af undervisning og eksamen med henblik på at indhente inspiration udefra og sikre et passende niveau. Mange institutioner angiver desuden, at de trækker på censorerne, når de søger mere overordnede input til udviklingen af undervisnings- og prøveformerne på de enkelte uddannelser. Her inddrages censorerne f.eks. i rådgivende udvalg, i aftagerpaneler og som eksperter i tilknytning til uddannelsesevalueringer.

Flere institutioner fremhæver regelmæssige møder mellem uddannelser og censorer/ censorformandskaber som en måde at bringe censorernes erfaringer i spil i forbindelse med udviklingen af prøveformer. For nogle professionsbachelor- og erhvervsakademiuddannelsers vedkommende finder møderne sted på nationalt plan i regi af tværinstitutionelle uddannelsesnetværk o.l.

Bidrag til kvalitetssikring af uddannelserne

Samlet set peger høringssvarene på, at institutionerne i høj grad gør brug af de samme kanaler til at bringe censorernes input i spil med hensyn til generel kvalitetssikring/-udvikling, som når de inddrager censorerfaringer i udviklingen af prøveformer. EVA peger på, at dette indikerer, at arbejdet med udvikling af prøveformer ofte er tæt koblet til den generelle kvalitetsudvikling af uddannelserne.

- Erhvervsakademierne

Erhvervsakademierne er bekendtgørelsesmæssigt forpligtet til at gøre brug af censorernes erfaringer i kvalitetssikringen af uddannelserne. EVA's høring af institutionerne viser bl.a., at et erhvervsakademi fremhæver, at videndelingen mellem institutioner og erhvervslivet bidrager til at sikre uddannelsernes kvalitet og relevans, mens et andet erhvervsakademi nævner, at aftagercensorers bedømmelser er en direkte måling af, hvorvidt de studerende har de rette kompetencer, som er aktuelle i erhvervslivet. Et tredje erhvervsakademi peger dog på, at det kan være vanskeligt at anvende censorformandskabs-beretninger i kvalitetsarbejdet, da tilbagemeldingerne ofte er meget lidt systematiske og derfor svært anvendelige for de enkelte institutioner og de nationale uddannelsesnetværk.

- Professionshøjskolerne

Professionshøjskolerne er, i lighed med erhvervsakademierne, forpligtet til at gøre brug af censorernes erfaringer i kvalitetssikringen af uddannelserne. Flere professionshøjskoler fremhæver, at censorsystemet enten bidrager eller har et potentiale til at bidrage til uddannelsernes kvalitet, og at det enkelte censorformandskabs beretning er et brugbart nationalt overblik over, hvordan det står til med kvaliteten af udbuddene af en given uddannelse. Flere institutioner oplever dog svingende kvalitet/anvendelighed af beretningerne som en udfordring i kvalitetsarbejdet. En enkelt professionshøjskole vurderer, at censorsystemet mest spiller en rolle i forbindelse med udviklingen af prøveformer, mens en anden professionshøjskole understreger, at systemet er meget ressourcekrævende i forhold til den ekstra værdi som kvalitetssikringsmekanisme, det tilfører uddannelserne.

- Universiteter

Der er i lighed med de øvrige institutioner variation i universiteternes vurderinger af censorsystemets bidrag til uddannelsernes kvalitet. Selvom universiteterne ikke er forpligtede til at inddrage censorernes erfaringer i den generelle kvalitetssikring, peger flere universiteter alligevel på, at systemet i sin nuværende form har værdi for institutionernes kvalitetsarbejde. Flere understreger dog samtidig, at der er betydelige udfordringer i praksis, idet det bl.a. kan variere fra censorkorps til censorkorps, hvor anvendelige inputtene er for institutionerne. Et enkelt universitet påpeger, at censorsystemets bidrag til kvalitetssikring af uddannelserne generelt er begrænset, og at andre kvalitetssikringsmekanismer har større betydning.

- Det kunstneriske område

På det kunstneriske område fremhæver én institution, at systemet medvirker indirekte til kvalitetsudvikling gennem de uformelle samtaler, der foregår mellem censorer og eksaminatorer, mens en anden understreger, at censorerne er gode sparringspartnere med hensyn til uddannelsernes niveau og prøveformernes relevans, hvilket er vigtige input i kvalitetsarbejdet.

- Det maritime område

Flere maritime uddannelsesinstitutioner vurderer, at censorsystemet bidrager til uddannelsernes kvalitet. Her fremhæves både en direkte og en indirekte effekt af samarbejdet med de eksterne censorer: Dels bidrager censorerne med sparring og viden, der kan anvendes direkte i undervisningen, dels har censorernes bidrag til udviklingen af prøveformer indirekte betydning for undervisningen. En institution vurderer, at aftagercensorer af og til kommer med konstruktiv feedback, der anvendes til udviklingen af uddannelserne, men at det ofte ikke er nogen afgørende feedback, der ikke kan indhentes ad anden vej.

Institutionernes ønske til et fremtidigt censorsystem

EVA har bedt institutionerne om at beskrive deres eventuelle ønsker og forslag vedrørende udformningen af fremtidens censorsystem. Flere institutioner peger på, censorernes bidrag til kvalitetssikringen af uddannelserne og prøve- og eksamenssystemet blot er et af mange bidrag til kvalitetssikringen, og at det med fordel kan samtænkes med institutionsakkreditering, herunder at censorformandskabets bidrag skal være en indlejret del af institutionens kvalitetspolitikker og praksis.

I forhold til censorernes konkrete bidrag til kvalitetsarbejdet peger mange institutioner på, at det er nødvendigt, at årsberetningerne forbedres, herunder med større stringens og ensretning af rapporternes indhold og form. Andre institutioner peger på, at der kan være et potentiale til at udvide den rådgivende funktion, f.eks. gennem årlige nationale beretninger, eller gennem inddragelse af censorerne i konkret udvikling af fag eller prøver.

På udvalgets møder med institutionsrepræsentanterne har udvalget også fået det indtryk, at institutionerne i praksis oplever, at censorsystemets bidrag til sikring af uddannelsernes kvalitet er af meget svingende kvalitet. Det er således forbundet med store udfordringer at anvende f.eks. årsberetningerne i det løbende kvalitetsarbejde.

5.2.2 Spørgeskemaundersøgelse af censorformændene

EVA har også for censorudvalget gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle censorkorpsets formænd på universiteterne, professionshøjskolerne, erhvervsakademierne og de kunstneriske uddannelsesinstitutioner.

Hvad angår de årlige beretninger til uddannelsesinstitutionerne, vurderer mere end halvdelen af censorformændene, at uddannelsesinstitutionerne anvender censorformandskabets årsberetning (56 pct. svarer "I nogen grad" eller "I høj grad"). En fjerdedel mener kun, at dette gør sig gældende i mindre grad, mens 3 pct. vurderer, at uddannelsesinstitutionerne slet ikke anvender censorformandskabets årsberetning. 1 pct., svarende til én censorformand, angiver, at han/hun ikke indsender årsberetning. Endelig er der 16 pct., der ikke har viden om, hvorvidt uddannelsesinstitutionerne anvender censorformandskabets årsberetning.

Hvad angår den løbende dialog med censorerne og mellem institutionerne og censorerne, har lidt over halvdelen af censorformændene afholdt møder med alle uddannelsesinstitutioner enten enkeltvis (22 pct.) eller samlet (32 pct.). 29 pct. har afholdt enkeltstående møder med nogle af uddannelsesinstitutionerne, mens 16 pct. har haft kontakt, men ikke holdt møde. Endelig har 2 pct., svarende til to censorformænd, ikke haft kontakt til institutionerne i de seneste to år.

Undersøgelsen viser ikke, hvad indholdet af dialogen eller årsberetningerne er, ligesom undersøgelsen ikke berører, hvorvidt censorformændene hører vedrørende ændringer af studieordningerne.

5.2.3 Udvalgets møder med og input fra interessenter

Akkrediteringsinstitutionen oplyste på et møde med udvalget den 11. januar 2016, at man i forbindelse med de første institutionsakkrediteringer i 2015 og 2016, som hovedsageligt omfattede universiteter, har konstateret, at institutionerne ikke synes at tillægge censorkorpsets beretninger en rolle som relevant dokumentation for kvalitetssikringsarbejdet.

Akkrediteringsinstitutionen bemærker, at dette bl.a. skyldes, at beretningerne sjældent har en karakter, der gør dem anvendelige i kvalitetsarbejdet. Eksempelvis indeholder årsberetningerne sjældent niveaudiskussioner, men forholder sig oftere til mere praktiske og tilrettelæggelsesmæssige udfordringer.

Den manglende anvendelighed af årsberetningerne understøttes af den dialog, som udvalget har haft med institutionerne den 10. maj 2016, og nogle af de input, som andre interessenter har afgivet.

Udvalget har endvidere modtaget en række bidrag fra interessenter vedrørende censorsystemets bidrag til kvalitetssikringen.

Censorformandskabet for ingeniøruddannelserne vurderer, at den nuværende ordning generelt fungerer tilfredsstillende. Såvel censorernes løbende indberetninger som den årlige sammenfatning heraf i form af censorårsrapporten danner et solidt og brugbart grundlag for såvel uddannelsesinstitutionernes som ministeriets videre arbejde.

Akademikerne peger på, at der er behov for bedre at udnytte og få værdi af det eksterne

censorsystem i uddannelsernes kvalitetssikring. Det forhold, at institutionsakkreditering har afløst uddannelsesakkreditering, taler for, at censorsystemet tildeles en stærkere rolle i uddannelsernes kvalitetssikring. Akademikerne peger desuden på, at skal censorsystemet tildeles en tydeligere rolle i uddannelsernes kvalitetssikring, kræves der en sammentænkning af censorsystemet med akkrediteringssystemet, således at dobbeltarbejde undgås, ligesom institutionerne skærmes for at skulle tilfredsstille to forskellige kvalitetssikringsystemer.

De studerende peger på, at det bør være en fast del af proceduren, at censorerne inddrages i kvalitetssikring og udvikling af studieordninger. Der peges endvidere på, at overgangen til institutionsakkreditering betyder, at censorernes bidrag er et væsentligt element i kvalitetssikringen af den enkelte uddannelse. Det fremhæves dog også, at der er potentiale til at løfte censorernes kvalifikationer og de årlige beretningers indhold.

DI peger på, at censorsystemet spiller en vigtig rolle i forhold til at vurdere de studerendes præstationer og dermed selve kvaliteten og relevansen af de videregående uddannelser. Derfor finder DI det vigtigt, at censorsystemet er velfungerende, og at der er et stort potentiale i at udvikle og styrke ordningen. DI mener grundlæggende, at censorsystemet bør anvendes meget mere aktivt i forhold til at sikre kvalitet og relevans på tværs af de videregående uddannelser. DI finder det beklageligt, at censorernes rolle på universitetsområdet alene er begrænset til at omfatte prøve- og eksamenssystemet.

FTF peger i et indlæg i Uddannelse den 21. april 2016 på, at den øgede mulighed for lokal udformning af nationale uddannelser på det erhvervsrettede område gør det ekstra vigtigt, at eksterne censorer er med til at sikre, at det faglige niveau og slutkompetencerne er ensartede og sammenlignelige for den enkelte uddannelse, uafhængig af uddannelsessted. FTF peger på, at der er behov for, at det nuværende afrapporteringssystem styrkes, så det reelt kan anvendes til kvalitetsudvikling.

5.3 Udvalgets overvejelser

Generelt viser udvalgets undersøgelser, at institutionerne giver udtryk for, at censorsystemet bidrager til kvalitetssikring og udvikling af uddannelserne og prøve- og eksamenssystemet. Bidrag og dialog omfatter dels censors og eksaminators dialog i forbindelse med den enkelte prøve, dels censorformandskabernes mere generelle rådgivning og dialog om uddannelserne eller prøve- og eksamenssystemet.

Billedet er dog langt fra entydigt. Selv om der peges på en lang række fordele ved censorsystemet i forhold til kvalitetssikring, herunder ensartet niveau og karaktergivning, videndeling mellem erhverv og institutionerne, institutionerne imellem m.v., er der mange variationer mellem de enkelte sektorer, og mellem de enkelte institutioner i hver sektor.

Det er således udvalgets opfattelse, at der er et stykke fra den ideelle forestilling om censorsystemet til den faktiske virkelighed. Det fremgår af input fra interessenterne, at potentialet i censorsystemets bidrag til kvalitetssikringen er stort, men delvist uforløst.

De gennemførte undersøgelser og de udsagn, udvalget har mødt, viser en tendens til, at de formelle kommunikationskanaler, som er fastlagt i de centrale regler, ikke altid kvantitativt eller kvalitetsmæssigt lever op til forventningerne eller bliver anvendt i institutionernes

kvalitetsarbejde. Svarene fra censorformandskaberne vedrørende årsberetningerne viser, at censorformandskaberne i varierende omfang har viden om, hvorvidt der følges op på beretningerne. Møderne mellem censorformandskaber og institutionerne gennemføres og anvendes også meget forskelligt. Akkrediteringsinstitutionen og interessenter peger desuden på behovet for at løfte kvaliteten af årsberetningerne.

Det er udvalgets opfattelse, at de nuværende centrale regler for dialog og rådgivning ikke er tidssvarende, men at de med fordel kan moderniseres, og censorformandskabernes årsberetninger kan styrkes og anvendes i en anden form, der bedre kan indgå i institutionens cyklus for deres kvalitetsarbejde. Endvidere finder udvalget, at rammerne for dialog og bidrag ikke skal fastsættes centralt af ministeriet, men fastsættes af institutionerne bl.a. på baggrund af en dialog med censorkorpsene.

Udvalget finder det positivt, at så mange institutioner og interessenter ser censormet som bidragsyder til kvalitetssikringen. De aktuelle rammer for kvalitetssikring betyder imidlertid, at censormet ikke er og heller ikke på sigt skal være den primære garant for kvaliteten og relevansen af de videregående uddannelser. Censornes bidrag til kvalitetssikringen bør derfor i langt højere grad kobles til institutionernes interne kvalitetsarbejde, således at der er mulighed for at udnytte input og i en form, som passer bedst til den pågældende institution.

6. Landsdækkende censorkorps – fordele og ulemper

6.1 Det gældende censormsystem

Det danske uddannelsessystem har et prøve- og eksamenssystem med censur fra folkeskolens afgangsprøve og til og med de videregående uddannelser.

På universitetsuddannelserne og de erhvervsrettede videregående uddannelser blev der i 1993 indført beskikkede landsdækkende censorkorps. Udvalgsrapporten, som lå til grund for revisionen i 1993, anførte som begrundelse for at gøre censorkorpsene landsdækkende, at *"en ensartet og retfærdig behandling af de studerende kræver, at censorerne som minimum fungerer ved mere end én institution."*

Censorkorps for henholdsvis universitetsuddannelserne, de erhvervsrettede videregående uddannelser og de kunstneriske videregående uddannelser omfatter uddannelser inden for samme faglige eller beslægtede område, som en eller flere institutioner er godkendt til at udbyde.

De maritime videregående uddannelser har ikke landsdækkende censorkorps.

På de erhvervsrettede videregående uddannelser er der 41 censorkorps, jf. tabel 2. De store professionsbacheloruddannelser med mange censorer, som f.eks. læreruddannelsen, pædagoguddannelsen og sygeplejerskeuddannelsen, har typisk et censorkorps. Men mange erhvervsakademiuddannelser, professionsbacheloruddannelser, akademiuddannelser og diplomuddannelser indgår i et censorkorps med samme formand, der dækker flere uddannelser.

De fleste erhvervsrettede videregående uddannelser udbydes af flere institutioner og har flere geografiske udbudssteder inden for den enkelte institution. Der er dog enkelte undtagelser, for eksempel er uddannelserne 'dansk tegnsprog og tolkning' og 'professionsbachelor i animation' hver dækket af ét censorkorps, og uddannelsen ligger på én uddannelsesinstitution.

På universitetsområdet er der 101 censorkorps, jf. tabel 2. De fleste censorkorps findes på det humanistiske område, hvor der er i alt 61 censorkorps. Det samfundsvidenskabelige område har med 16 censorkorps næst flest censorkorps.

Tabel 2**Antal censorkorps fordelt på hovedområder**

Hovedområde	Antal censorkorps
De videregående maritime uddannelser(1)	0
De videregående kunstneriske uddannelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets område	1
De erhvervsrettede videregående uddannelser	41
Universitetsuddannelser	101
I alt	143

(1) De videregående maritime uddannelser har ikke landsdækkende censorkorps.

An.: Tabellen indeholder ikke data for voksen- og efteruddannelser inden for de erhvervsrettede videregående uddannelser, men for nogle censorkorps vil censorerne ligeledes være censorer på voksen- og efteruddannelser (f.eks. meritpædagog og meritlærer).

An.: Opdelingen følger Bekendtgørelse om adgang til erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, 2016.

Kilde: Tværgående censorårsberetning 2015. Styrelsen for Videregående Uddannelser, januar 2016.

44 af de 101 censorkorps for universitetsuddannelserne er alene knyttet til ét universitet – typisk Københavns Universitet eller Aarhus Universitet, jf. tabel 3.

Tabel 3**Den institutionelle tilknytning for censorkorps, der kun dækker én institution**

Universitet	Antal korps
Københavns Universitet	18
Aarhus Universitet	10
Syddansk Universitet	6
Aalborg Universitet	5
Roskilde Universitet	5
I alt	44

Kilde: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/videregaende-uddannelse/universiteter/censorer> september 2016.

6.2 Udvalgets undersøgelser

I EVA's høring af uddannelsesinstitutionerne giver institutionerne udtryk for, at de landsdækkende censorkorps kan bidrage til kvalitetssikringen og relevansen af uddannelserne.

Institutionerne nævner på tværs af institutionstyper som styrker ved landsdækkende censorkorps, at censorkorps kan bidrage til at sikre et nationalt og ensartet karakterniveau og fagligt niveau, uvildighed samt videnuudveksling både mellem undervisere og mellem undervisere og aftagere. Institutionerne nævner på tværs af institutionstyper som svagheder ved landsdækkende censorkorps, lange transporttider, der medfører øgede udgifter til censur, censorernes kompetencer og variation i administration.

Derudover fremhæver særligt universiteterne følgende udfordringer ved de landsdækkende censorkorps:

- Den fulde udnyttelse af det landsdækkende censorkorps er ikke altid til stede. Lokale censorer anvendes ofte ved de enkelte prøver.
- Uddannelser, der er unikke for ét universitet, har normalt ikke mulighed for at få et samlet censorkorps.
- Ikke alle censorer vil påtage sig opgaver af kort varighed langt væk fra deres bopæl.
- Det fordrer ikke til tværgående læring.

På udvalgets møde med institutionerne den 10. maj 2016 gav institutionerne dog udtryk for en mere kritisk holdning. Universitetsrektorerne fremhævede således, at ansvaret for uddannelsernes faglige niveau er et ledelsesansvar, som er forankret på institutionerne, at det er blevet lettere kun at være én bedømmer pga. 7-trins-skalaens krav om målbeskrivelser, samt at censorordningen i dag er en meget dyr videndeling.

I forbindelse med EVA's workshop med de studerende gav flere studerende udtryk for, *'at ekstern censur kan være med til at sikre et ensartet fagligt niveau på tværs af lignende uddannelser, samt at eksamen også er en faglig udviklingssituation for den studerende, som en ekstern censor kan bidrage positivt til.'*

Derudover har de studerende sendt et fælles indspil til udvalget, hvor de i forhold til de landsdækkende censorkorps tilkendegiver: *'De eksterne censorer fungerer som garant for en fælles standard på tværs af institutioner og uddannelser. En svækkelse af de eksterne censorer kan således så tvivl om, hvorvidt de gældende uddannelser fortsat har de krævede faglige standarder. Særligt for udbud under en fælles bekendtgørelse gælder, at ekstern censur kan påpege uhensigtsmæssigheder i udfoldelsen af bekendtgørelser på de enkelte udbud. For udbud med lokale studieordninger burde censorordningen optimalt udbrede Best practical på lignende uddannelser.'*

Akademikerne foreslår i indspil til nyt censursystem, at *'der på ad hoc basis skal kunne nedsættes eksternt tværgående censorpanel, der på tværs af institutioner skal have til opgave at vurdere det faglige niveau på sammenlignelige uddannelser udbudt på forskellige institutioner, fortjener en nærmere udfoldelse.'*

Anette Dørge, Per B. Christensen, Jørgen Søndergaard peger på en lignende model i en kronik⁶ og har følgende overvejelser om de landsdækkende censorkorps: *'I dag udnyttes de landsdækkende censorkorps slet ikke tilstrækkeligt i forhold til at foretage tværgående niveauvurderinger af samme eller beslægtede uddannelser. Censorinstitutionen burde være en garant for, at enhver uddannelse har omtrent samme faglige niveau, uanset hvor den udbydes i landet. Den garanti findes ikke i dag, fordi censorkorpsene reelt ikke er landsdækkende. I en EVA-undersøgelse fra 2013⁷ fremgår det, at der alene på universitetsområdet findes 104 censorkorps, men halvdelen af dem er kun tilknyttet et enkelt universitet. Dermed mistes potentialet for den tværgående læring og kalibrering af niveau.'*

---

⁶ 'Censursystemet skal laves grundigt om' i Weekendavisen 10. juni 2016

⁷ Anette Dørge har efterfølgende præciseret at der henvises til Kvalitetsudvalgets rapport *Høje Mål* side 114.

Derfor bør det være sådan, at censorerne fremover skal foretage sammenligninger af kvaliteten på tværs. Det kunne de gøre ved at foretage en samlet vurdering af det faglige indhold, eksamenskrav og bedømmelsespraksis på sammenlignelige uddannelser. Altså vurderer, hvad der reelt kræves for at opnå en god karakter på forskellige, men sammenlignelige uddannelser. Det vil kræve en konsolidering i form af færre, men reelt landsdækkende censorkorps, der tilsammen dækker alle fagområder. Disse nye censorkorps ville have færre medlemmer end i dag, og det burde også være muligt at inddrage udenlandske eksperter, hvor dette giver mening. En sådan ændring ville derudover mindske risikoen for inhabilitet, hvilket især på små fagområder er et udbredt problem i Danmark.'

6.3 Udvalgets overvejelser

Den generelle opfattelse af landsdækkende censorkorps er ofte baseret på den måde, prøve- og eksamenssystemet fungerer på i ungdomsuddannelserne, hvor f.eks. de skriftlige opgaver til studentereksamenen dels er ens i hele landet, dels afholdes samtidig i hele landet. Hvortil kommer, at samtlige besvarelser kun bedømmes af censorer, der inden den endelige bedømmelse kan mødes på et fælles censormøde.

På de videregående uddannelser er prøverne ikke landsdækkende. De udarbejdes af den enkelte institution og gennemføres på grundlag af målbeskrivelsen i studieordningen for den enkelte uddannelse. På de erhvervsrettede videregående uddannelser er studieordningerne i varierende grad fælles for uddannelserne. Det samme er ikke tilfældet for universitetsuddannelserne.

Der er derfor efter udvalgets opfattelse et dilemma i, at udprøvningen sker på grundlag af målbeskrivelsen i den enkelte uddannelses studieordning, og på den anden side samfundets berettigede forventning om, at censursystemet skal være med til at sikre, at der ikke er niveauforskelle på sammenlignelige uddannelser.

Udvalget har noteret sig, at institutionerne og flere interessenter fremhæver det normsættende og sikring af niveau som en styrke ved den landsdækkende censorordning, selvom data typisk ikke aggregeres, så de systematisk kan bidrage til at sikre nationalt ensartet niveau.

Formålet med etablering af de landsdækkende censorkorps var, at den udefrakommende censor, som havde (bred) erfaring fra flere uddannelsessteder, var en garant for, at standarden (normen) var den samme inden for faget på tværs af institutioner.

Udvalget ønsker at fastholde de landsdækkende censorkorps, da det er et positivt bidrag, at en udefrakommende faglig person deltager i bedømmelsen som en "erfaren fagmand" eller "kritisk ven". Det er dog også udvalgets opfattelse, at det vil stille krav til de landsdækkende censorkorps, som de i dag ikke altid imødekommer. De beskikkede censorer skal således censurere på flere institutioner, hvorved de får mulighed for at opbygge en viden, som indebærer, at de reelt udfylder rollen i forhold til den landsdækkende funktion. Det vil efter udvalgets opfattelse bl.a. nødvendiggøre en reduktion i antallet af censorkorps – særligt på universitetsområdet, således at det enkelte censorkorps har en større faglig bredde, og en reduktion i antallet af censorer.

Samtidig er det væsentligt at bemærke, at sikringen af uddannelsernes faglige niveau er omfattet af institutionernes ledelsesansvar. I forbindelse med institutionsakkrediteringen belyses den enkelte institutionens politik, strategi, procedurer og processer blandt andet i forhold til

uddannelsernes faglige niveau. Det vil derfor efter udvalgets opfattelse være naturligt, at input fra censorer og censorformand indgår i institutionernes arbejde hermed.

Efter udvalgets vurdering kan en censors komparative viden fra bedømmelser ved flere institutioner tilbyde perspektiver på uddannelsernes kvalitet og niveau. Det kræver dog, at institutionerne har adgang til denne viden og kan inddrage den i arbejdet med uddannelserne. Institutionerne bør derfor overveje, hvor censorernes viden bedst kan bidrage i institutionens kvalitetsarbejde.

Det er udvalgets opfattelse, at den centrale sontring, der i dag er mellem kvalitetssikring af uddannelserne og kvalitetssikring af prøve- og eksamenssystemet, er kunstig ikke mindst i lyset af udviklingen, hvor prøverne i stigende grad tænkes ind i et læringsperspektiv. Det bør være op til institutionerne på hvilken måde, censorerne inddrages i kvalitetsarbejdet.

Det er i øvrigt udvalgets opfattelse, at en professionalisering af censorformandskaberne, herunder formandskabernes rolle i forhold til at sikre "Good governance" i varetagelsen af censuropgaven, kan indebære, at censorformandskaber af egen drift efter aftale med institutionerne eller i dialog med disse kan iværksætte undersøgelser af "tværgående censur," hvor funktion og niveauet af udprøvningen ved sammenlignelige fag og uddannelser undersøges.

Et af de store censorkorps – De Erhvervsøkonomiske Censorkorps – har således af egen drift forsøgsvist arbejdet med at understøtte en dialog censorerne i mellem for at undersøge, om normen på tværs af institutionerne er ensartet.

7. Censorsystemets omfang og ressourceforbrug

7.1 Gældende regler om omfang af censur

Kravet til omfanget af censur er centralt fastsat. For universitetsuddannelser, erhvervsrettede videregående uddannelser og til dels de kunstneriske uddannelser er kravet, at mindst en tredjedel af uddannelsens samlede ECTS-point skal bedømmes med censur (eksterne prøver). Det vil sige, at bedømmelsen foretages af en eller flere eksaminatorer fra institutionen og en eller flere censorer, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Prøver med censur skal dække uddannelsens væsentligste områder, herunder de afsluttende større opgaver.

Inden for den centralt fastsatte ramme fastsætter universiteterne i uddannelsens studieordning antallet af moduler i ECTS-point, der indgår i uddannelsen, og om modulerne afsluttes med en eller flere prøver, herunder hvilke prøver der bedømmes med censur. På de erhvervsrettede videregående uddannelser er der centralt fastsatte krav til, hvilke prøver der skal være med eller uden censur, og dette er for de enkelte fag opgjort i ECTS-point fastsat i bekendtgørelsen for de enkelte uddannelser. Dette gælder for eksempel på lærer- og pædagoguddannelserne.

Kravet for de videregående maritime uddannelser er, at der på uddannelserne afholdes "*mindst én eksamen og mindst én ekstern prøve, der dækker væsentlige dele og især de dele, som har sikkerhedsmæssig betydning*". Indtil 2015 har brugen af censur til dels været incitamentstyret på de maritime uddannelsesinstitutioner, da antallet af eksterne prøver med aftagercensorer indgik i et kvalitetsindeks, som udløste en del af institutionernes taxameterudbetaling.

7.2 Udvalgets undersøgelse af omfanget af censur og ressourceforbrug

7.2.1 Undersøgelse af omfang af censur

EVA har gennemført en undersøgelse for udvalget af, hvordan andelen af ECTS-point på de udbudte uddannelser fordeler sig for følgende former for bedømmelse:

- Bedømmelse med censur (omtales ofte som ekstern censur, eksterne prøver eller eksamen med en beskikket censor).
- Bedømmelse uden censur (omtales ofte som intern censur eller interne prøver, hvor der deltager en eller flere bedømmere fra institutionen).
- Bedømmelse uden eksamination (f.eks. godkendelse af et kursusforløb på baggrund af afleverede opgaver eller tilstedeværelse).

Tabel 4

Andel af ECTS-point bedømt med censur, uden censur og uden eksamination, fordelt på uddannelsestyper

	Bedømmelse med censur	Bedømmelse uden censur	Bedømmelse uden eksamination	I alt
	Procent	Procent	Procent	Procent
Erhvervsakademiuddannelser (N = 123)	53	46	1	100
Professionsbacheloror (N = 232)	50	45	5	100
Akademiske Bacheloror (N= 339)	43	52	5	100
Akademiske Kandidatuddannelser (N = 527)	54	44	2	100
Kunstneriske Bacheloror (N = 5)	40	43	17	100
Kunstneriske Kandidatuddannelser (N = 5)	35	55	10	100
Voksen- og efteruddannelser				
Akademiuddannelser (N = 130)	68	32	0	100
Diplomuddannelser (N = 123)	53	46	0	100
Masteruddannelser (N = 96)	65	33	3	100
Anden efter- og videreuddannelse (N = 9)	61	26	13	100

Kilde: EVA 2016: Data om censur og bedømmelse, tabelrapport med data fra de videregående uddannelsesinstitutioner tabel 1, side 8.

Note: Tallene angivet i de tre første kolonner summerer visse steder ikke til 100 pct. på grund af afrunding.

N = antal uddannelser

Uddannelsesinstitutionerne har i vid udstrækning været i stand til at indberette data om omfanget af censur i de enkelte uddannelser ud fra den ønskede opdeling mellem bedømmelse med censur, bedømmelse uden censur og bedømmelse uden eksamination. Flere institutioner har dog oplyst, at det har været en udfordring at angive den præcise fordeling mellem de tre typer af bedømmelse. Overordnet viser tabel 4, at brugen af censorer generelt er mere udbredt, end minimumskravet om en tredjedel censur foreskriver. Ca. halvdelen af uddannelsernes ECTS-point dokumenteres ved eksterne prøver. Resten af uddannelsernes ECTS-point dokumenteres ved interne prøver, eller i et meget begrænset omfang foregår bedømmelsen uden eksamination, f.eks. når det drejer sig om klinisk undervisning.

Universiteterne benytter i højere grad censorer på kandidatuddannelserne (54 pct.) fremfor på bacheloruddannelserne (43 pct.). Det modsatte gør sig gældende på de kunstneriske uddannelser. De kunstneriske uddannelser skiller sig tillige ud ved at have en større andel af bedømmelse uden en egentlig eksamination (mellem 10 og 17 pct. af bedømmelserne). Det skyldes formentlig en undervisningsform, der lægger vægt på en høj grad af tilstedeværelse.

Der er relativt store forskelle i anvendelsen af censorer - også inden for sammenlignelige uddannelser. Som eksempler kan nævnes:

- At for institutioner med akademiske bacheloruddannelser varierer andelen af ECTS-point, der dokumenteres ved eksterne prøver fra 35 pct. på Copenhagen Business School (CBS) til 93 pct. på IT-Universitetet (ITU).
- At der også på institutioner med landsdækkende uddannelser som erhvervsakademierne, er stor variation i forhold til brugen af eksterne prøver spændende fra 46 til 75 ECTS-point, på f.eks. uddannelser på 120 ECTS-point.
- At der på de kunstneriske uddannelsesinstitutioner er relativ stor variation i andelen af ECTS-point, der dokumenteres ved eksterne prøver. Arkitektskolen i Aarhus bruger slet ikke

bedømmelse uden eksamination, medens de øvrige kunstneriske uddannelser bedømmer mellem 6 og 27 pct. af bachelorerne og kandidaterne uden eksamination.

- At de maritime uddannelsesinstitutioner benytter eksterne prøver i uddannelserne, der ligger pænt over en tredjedel af uddannelsens ECTS-point.

Udover det faktuelle omfang af censur har udvalget modtaget forskellige tilkendegivelser i forhold til omfanget af censur, bl.a. har EVA bedt uddannelsesinstitutionerne om at give en overordnet vurdering af, om det eksisterende censorsystem fungerer hensigtsmæssigt. I forhold til omfanget af censur har nogle institutioner på tværs af sektorerne tilkendegivet et ønske om status quo, mens andre institutioner har fremført ønsker og forslag vedrørende omfanget af censur i fremtidens censorsystem, herunder:

- Der bør i langt højere grad kunne gøres brug af interne prøver på de store institutioner, og det kan overvejes, om eksterne prøver udelukkende skal bruges i forbindelse med de store afgangsupgaver.
- Behold reglen om, at de væsentlige områder skal bedømmes ved eksterne prøver, men fjern faste talkrav i den forbindelse.
- Der skal være friere rammer for obligatorisk censur, f.eks. kun 25 pct. af de samlede ECTS-point (særligt i forbindelse med specialer og bachelorprojekter).
- Der skal være mindre censur, men den skal have høj kvalitet.
- Uddannelsesinstitutionen beslutter selv graden af eksterne prøver.

Andre interessenter har også udtrykt synspunkter i forhold til omfanget af censur. De studerende har således tilkendegivet, at minimumskravene kan forekomme en smule rigide og tilfældige, og peger på, at der bør være et større strategisk fokus på brugen af censorer. Akademikerne peger på, at minimumskravet til omfanget af censur bør fastholdes. Argumentet er, at i tider med vigende finanslovsbevillinger til uddannelserne, er der stærk tilskyndelse på institutionerne til at fastlægge omfanget af censur ud fra økonomiske hensyn og i mindre grad faglige hensyn.

7.2.2 Undersøgelse af ressourceforbrug til bedømmelse

EVA har også undersøgt de videregående uddannelsesinstitutioners ressourceforbrug i forbindelse med bedømmelse med censur og uden censur for udvalget. Hvad angår bedømmelse uden censur, er institutionerne blevet bedt om at angive et skøn.

Institutionernes ressourceforbrug til bedømmelse er en integreret del af uddannelserne, og der er forskellige måder at vurdere ressourceforbruget på. Udvalget har valgt en metode, som koncentrerer sig om ressourceforbruget til bedømmelse med og uden censur. Ressourceforbruget til eksaminator indgår ikke i institutionernes opgørelser. Det skyldes, at det er vanskeligt for institutionerne at opgøre forbruget til denne aktivitet.

Uddannelsesinstitutionerne har i vid udstrækning været i stand til at trække data om ressourceforbruget til censur fra deres økonomisystemer, mens kun enkelte institutioner har kunnet trække tal for udgifterne til bedømmelse uden censur i deres økonomisystemer. Institutionerne har i stedet kommet med et estimat. Tallene er derfor behæftet med væsentlig usikkerhed.

Ressourceforbruget til eksaminator indgår ikke i institutionernes opgørelser af

ressourceforbruget i forbindelse med bedømmelse uden censur, da det er anslået, at forbrug til denne aktivitet er det samme uanset bedømmelsesformen (med eller uden censur), og at det vil være vanskeligt og ressourcekrævende for institutionerne at opgøre ressourceforbruget til denne aktivitet.

Tabel 5
Ressourceforbrug til bedømmelse med og uden censur, fordelt på institutionstype, 2015

	Bedømmelse med censur	Bedømmelse uden censur	I alt	Andel af ressourceforbrug anvendt på bedømmelse med censur (pct.)
	(t. kr.)	(t. kr.)	(t. kr.)	
Erhvervsakademier	37.101	11.656	48.757	76%
Professionshøjskoler	68.114	43.562	111.676	61%
Maritime institutioner	3.575	750	4.325	83%
Universiteter	219.131	121.185	340.316	64%
Kunstneriske institutioner	1.957	708	2.665	73%
I alt	329.877	177.861	507.739	65%

Kilde: EVA 2016: Data om censur og bedømmelse, tabelrapport med data fra de videregående uddannelsesinstitutioner tabel 46, side 29.

Note: Data er behæftet med usikkerhed.

Institutionernes ressourceforbrug til bedømmelse med og uden censur er gengivet i tabel 5. De samlede udgifter er opgjort til knap 508 mio. kr. I 2015 udgjorde institutionernes samlede omkostning til uddannelse og undervisning 13,2 mia. kr., hvilket svarer til, at ressourceforbrug til bedømmelse udgør 3,8 pct. Udgiften til bedømmelse med censur er opgjort til 330 mio. kr. Bedømmelse med censur udgør 65 pct. af det samlede ressourceforbrug til bedømmelse. Ressourceforbruget til censur udgør 2,5 pct. af de samlede omkostninger til uddannelse og undervisning.

Fordelingen af ressourcer anvendt til henholdsvis bedømmelse med og uden censur varierer på tværs af institutionstyperne. Ressourceforbruget til bedømmelse med censur udgør den største andel ved de maritime institutioner (83 pct.) og den laveste andel ved professionshøjskolerne (61 pct.).

Men også inden for sammenlignelige institutioner er der variation i ressourceforbruget af censorer. Som eksempler kan nævnes:

- At erhvervsakademiernes andel af ressourceforbruget, der anvendes til beskikkede censorer, varierer fra 55 pct. til 87 pct.
- At professionshøjskolernes andel af ressourceforbruget, der anvendes til beskikkede censorer, varierer fra 45 pct. til 80 pct.

EVA har bedt uddannelsesinstitutionerne om at give en overordnet vurdering af, om det eksisterende censursystem fungerer hensigtsmæssigt. Institutioner på tværs af sektorerne har bl.a. haft følgende tilkendegivelser om ressourceforbruget:

- I det omfang institutionerne er kritiske over for det nuværende censursystem, er den

- gennemgående svaghed, de peger på, at det er omkostningsfuldt og uflexibelt, f.eks. på grund af lange transporttider.
- Andre institutioner nævner, at der er minimal besparelse ved mindre censur, da lønudgifterne til censorer og interne medbedømmere er nogenlunde ens.
- Der bør være større fokus på omkostningerne ved censorsystemet i forhold til den forventede effekt.
- Bedømmelse/censur er en stor økonomisk byrde for skolen, uanset om det er med interne medbedømmere eller censorer. Der går mange arbejdstimer til en eksamenstermin, som skal honoreres enten særskilt eller som en del af arbejdstiden.
- Brugen af censorer har en betydning rent økonomisk, og denne merudgift står ikke mål med den begrænsede merværdi, brugen af censur bidrager med, herunder til kvalitetsudvikling og -sikring samt de studerendes retssikkerhed.

Udover institutionerne har andre interesser, herunder særligt censorkorpset for erhvervsøkonomi og sprog, haft synspunktet i forhold til ressourceforbruget til censur. Censorkorpset for erhvervsøkonomi og sprog tilkendegiver bl.a., at intern bedømmelse ikke er billigere end bedømmelse med censur. Omkostningen ved en universitetslærertime indeholder også et overhead, derfor vurderer censorkorpset for erhvervsøkonomi og sprog, at en universitetslærer pr. time er betydelig mere omkostningstung end en censor.

7.3 Udvalgets overvejelser

Udvalget kan konstatere, at omfanget af censur ligger over det centralt fastsatte krav på mindst en tredjedel af en uddannelses ECTS-points. Udvalget kan samtidig konstatere, at institutionernes og uddannelsernes brug af censur er forskellig, uden at dette i sig selv indikerer, at det har nogen negativ indflydelse på kvalitetssikring eller retssikkerhed. Udvalget har ikke nærmere undersøgt, hvilke overvejelser der ligger bag institutionernes valg af bedømmelsesform.

Udvalget ser en værdi i, at rammene understøtter fleksibilitet, da uddannelserne er forskellige og dermed har forskellige behov for at bruge censorsystemet som et integreret del i udviklingen af den enkelte uddannelse. Det er derfor vigtigt, at der ikke lægges for stramme centrale bindinger på udprøvningen, så institutionerne og uddannelserne selv kan vurdere, hvilke bedømmelsesformer der bedst muligt kan understøtte de studerendes læring.

Denne fleksibilitet gælder også i forhold til professionshøjskolerne og professionsuddannelserne, hvor der er behov for flere frihedsgrader i forhold til den stramme styring af prøver i de nuværende centralt fastsatte krav for bl.a. læreruddannelsen og pædagoguddannelsen.

Udvalget er således af den opfattelse, at der ikke fremover er overbevisende argumenter for at fastholde centralt fastsatte krav om, at alle institutioner skal sikre, at mindst en tredjedel af en uddannelses ECTS-point skal dokumenteres ved eksterne prøver. Tredjedelskravet bør derfor ophæves, således at institutionerne selv på ud fra faglige, didaktiske og økonomiske hensyn beslutter i hvilket omfang, de på de enkelte uddannelser vil anvende eksterne prøver. Udvalget finder heller ikke, at det giver mening at have centrale regler om andelen af aftagercensorer i de enkelte censorkorps, da valget bør afhænge af, hvilke censorkvalifikationer der er relevante i forhold til den enkelte prøve.

De studerende har udtrykt en vis bekymring ved at ophæve de nuværende regler, idet de frygter, at der vil blive skåret i graden af eksterne prøver udelukkende af økonomiske grunde med fare for, at det går ud over kvalitet og retssikkerhed. Udvalget er enig med de studerende i, at færre centralt fastsatte regler ikke må føre til, at der gås på kompromis med kvalitetssikringen eller retssikkerheden. Det er en grundforudsætning, at alle bedømmelser – uanset der er tale om eksterne eller interne bedømmelser – hviler på et fundament af kvalitet og retssikkerhed.

Udvalgets undersøgelser tyder på, at omverdenen har stor tillid til censorsystemet. De input, udvalget har fået, tyder også på, at der er tillid til de kompetencer, som dimittenderne har. Det er vigtigt for aftagerne og samfundet, at der fortsat er høj tillid til, at dimittendernes faglighed når op på det forventede niveau ved afslutningen af uddannelsen.

Udvalget finder det derfor velbegrunder, at der fortsat stilles krav om eksterne bedømmelser ved de afsluttende store opgaver, da disse prøver har en tværgående karakter og tester, om det overordnede mål og niveau for uddannelsen er opnået.

Samlet skal uddannelsesinstitutionerne have et mere strategisk fokus på brugen af censorer, herunder vurdere hvilken prøve- og bedømmelsesform der bedst understøtter de studerendes læring, og hvordan uddannelsesbevillingerne anvendes mest hensigtsmæssigt. Institutionerne kan nyttiggøre fleksibiliteten ved at omlægge ressourcer med henblik på at øge læringen og kvaliteten af uddannelserne.

Der kan være forskellig opfattelse af, om de knap 330 mio.kr., som i dag anvendes på censur, er givet godt ud. Det er udvalgets opfattelse, at prøver og bedømmelser er en vigtig del af den studerendes læring, men det er også udvalgets opfattelse, at de økonomiske ressourcer, der i dag anvendes på censur, samlet set kan bruges bedre ud fra læringsperspektiv. Det indebærer også, at der efter udvalgets opfattelse ikke er besparelsespotentialer i at ophæve tredjedelskravet om eksterne prøver.

8. Censorsystemets rolle i forhold til de studerende og deres retssikkerhed

8.1 De gældende regler

Censorsystemet er etableret som et system af eksterne og af uddannelsen uafhængige fagpersoner, censorer, der har til opgave at kvalitetssikre en del af uddannelsens prøver og hermed bidrage til at understøtte de studerendes retssikkerhed ved bedømmelsen af disse prøver.

Censorer medvirker - sammen med eksaminationsberettigede undervisere - ved afholdelsen af uddannelsens eksterne prøver og skal i tilknytning hertil påse, at prøverne gennemføres i overensstemmelse med gældende regler, og at de studerende får en ensartet og retfærdig behandling og deres præstationer en pålidelig bedømmelse, der er i overensstemmelse med reglerne om karaktergivning og andre regler.

For at kunne løfte opgaven skal censorerne jævnlige og på universitetsuddannelserne tillige mindst hvert andet år tildeles censoropgaver. Hvis censorkorpset dækker flere institutioner, skal censorerne så vidt muligt tildeles censoropgaver ved mere end én institution i beskikkelsesperioden for at sikre, at standarden er den samme inden for faget og uddannelsen på tværs af institutioner. Ved fordelingen af censoropgaver skal der tages hensyn til eventuelle særlige forudsætninger med hensyn til censors fagkyndighed i forbindelse med de enkelte prøver for at sikre, at der er den nødvendige faglige sammenhæng mellem censuropgavens indhold og censors kompetencer.

For at sikre censorkorpsets og censorformandskabernes selvstændige og uafhængige rolle i forhold til uddannelserne er det Styrelsen for Videregående Uddannelser, der beskikker censorerne efter indstilling fra censorformandskabet. Censorformandskaberne rådfører sig med institutionerne inden indstillingen. Fordeling af censorer på de enkelte prøver foretages af censorformandskabet efter samråd med institutionerne. Censorerne må ikke være ansat eller inden for de seneste 2 år have været ansat ved den institution, hvor de skal virke som censorer. På universitetsuddannelserne skal det i videst muligt omfang undgås, at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden (gensidig censur). På de erhvervsrettede videregående uddannelser skal det sikres, at de samme bedømmere ikke sammen medvirker ved censur inden for en periode på 2 år ud over én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår (gentagen og gensidig censur).

De centralt fastsatte regler anvender ordlyden "påse" i forbindelse med prøveafholdelsen, mens det i karakterbekendtgørelsen er fastsat, hvorledes bedømmelsen (karaktergivningen) skal gives, når der både medvirker en eksaminator og en censor ved en prøve. Ud fra den

begrebsanvendelse, der anvendes i bekendtgørelserne, er det forudsat, at det er eksaminator, som forestår eksaminationen af den studerende. Det indebærer, at det er eksaminators rolle at stille spørgsmålene til den studerende, mens censor har til opgave at "påse", at prøverne gennemføres på korrekt vis. Derimod gives bedømmelsen (karakterfastsættelsen) efter en drøftelse mellem eksaminator og censor. I det omfang censor finder, at prøverne ikke gennemføres i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i eksamensbekendtgørelsen, skal censor afgive beretning herom til institutionen og censorformandskabet. En censor kan derfor ikke som led i censorens opgavevaretagelse vælge at overhøre (udspørge) den enkelte studerende på vegne af eksaminator, medmindre eksaminator er indforstået med, at censor deltager aktivt under eksaminationen.

Det eksisterende danske censorsystem bidrager hovedsagelig til at sikre individuel retssikkerhed i prøvesituationen i modsætning til overordnet at skabe retssikkerhed for de studerende ved at kvalitetssikre prøve- og eksamenssystemet som sådant.

Ved afholdelse af uddannelsens interne prøver medvirker alene eksaminationsberettigede undervisere, der også har til opgave at sikre, at grundlaget for prøven er i overensstemmelse med gældende regler, og at den studerende under prøveforløbet og den efterfølgende bedømmelse får en fair og retfærdig behandling. Det er institutionens ledelse, der beslutter, hvilke undervisere der er eksaminationsberettigede, herunder kravene til at blive eksaminationsberettiget.

Mundtlige prøver - uanset om der medvirker en censor eller ej - er offentlige, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Under voteringen ved mundtlige prøver må kun eksaminator og eventuel censor være til stede, men institutionen kan bestemme, at kommende eksaminatorer må overvære en votering.

Som supplement til censorsystemet er der et klage- og ankesystem. Den studerende kan klage til institutionen over en prøve for så vidt angår: 1) retlige spørgsmål, 2) eksaminationsgrundlaget (spørgsmål, opgaver og lignende), 3) prøveforløbet og 4) bedømmelsen. Hvis den studerende ikke får medhold i sin klage, kan den studerende indbringe institutionens afgørelse for Styrelsen for Videregående Uddannelser for så vidt angår retlige spørgsmål, og for et eksamensankenævn, der nedsættes af institutionen, for så vidt angår bedømmelsen eller forhold, der vedrører bedømmerne.

Ankenævnet består af to beskikkede censorer, en eksaminationsberettiget underviser og en studerende inden for fagområdet. Censorformanden udpeger de to censorer. Censorformanden udpeger en af censorerne som formand for nævnet. Censorformanden kan udpege sig selv som censor eller som formand. Institutionen udpeger underviseren og den studerende. Ankenævnets afgørelse kan gå ud på:

- Tilbud om ny bedømmelse (ombedømmelse) ved nye bedømmere, dog ikke ved mundtlige prøver,
- Tilbud om ny prøve (omprøve) ved nye bedømmere, eller
- At klageren ikke får medhold i klagen.

Ved ombedømmelse og omprøve udpeges nye eksaminatorer af institutionen og eventuelle censorer af censorformanden. Bedømmelsen ved ombedømmelse og omprøve kan resultere i en lavere karakter, hvilket har været gældende for klager over prøver, hvor prøven afholdes efter den 1. september 2010.

8.2 Udvalgets undersøgelser ved det gældende censur-system

Censurudvalget har ønsket at afdække censur-systemets rolle i forhold til de studerende og deres retssikkerhed ved at bede EVA om at afholde en workshop med studerende om eksamensbedømmelse og retssikkerhed, jf. [EVA's "Referat af workshop med studerende og Censurudvalget 15. februar 2016"](#) (pdf)

Udvalget har endvidere bedt EVA om at gennemføre en høring vedrørende censur-systemet blandt de videregående uddannelsesinstitutioner under Uddannelses- og Forskningsministeriet, herunder censur-systemets rolle med hensyn til studerendes retssikkerhed og ønsker og forslag til et fremtidigt censur-system med uddybning af forslagernes forventede betydning for de studerendes retssikkerhed, jf. ["Vurderinger af censur-systemet. Tværgående opsamling på de videregående uddannelsesinstitutioners høringssvar af censur-systemet 2016", pkt. 4 og 5](#) (pdf)

Endvidere har udvalget afholdt møder med repræsentanter for studerende og med repræsentanter for institutionernes rektorkollegier, hvor censur-systemets rolle i forhold til de studerende og deres retssikkerhed også er indgået.

Da klagesystemet også har relation til de studerendes retssikkerhed, har udvalget valgt at bede Styrelsen for Videregående Uddannelser om at foretage en stikprøveundersøgelse af omfanget af klagesager til institutionerne og til eksamensankenævnet på udvalgte uddannelser, jf. [Stikprøveundersøgelse af klager over prøver eller anden bedømmelse på udvalgte uddannelser](#) (pdf)

8.2.1 Workshop med de studerende

Workshoppen var designet til at give udvalget indsigt i de studerendes perspektiver på dels eksamen og censur generelt, dels hvilke forhold ved eksamen og bedømmelse der har betydning for de studerendes oplevelse af retssikkerhed. Det bemærkes, at der kun er tale om en udvalgt gruppe studerendes perspektiver på eksamen og bedømmelse.

Overvejende set udtrykte de studerende stor tillid til, at bedømmelserne af opgaver sker på en fair måde, der afspejler kvaliteten af deres arbejde.

Størstedelen af de studerende finder, at det er væsentligt at få en bedømmer, der har faglig indsigt, og oplever typisk ikke, at bedømmelsen er mere fair ved prøver, hvori der deltager en censor, end ved prøver, hvori der ikke deltager en censor. Flere studerende pegede på, at en intern bedømmer (lærer/underviser) særligt på de store uddannelsesinstitutioner kan være lige så god som en censor. Samtidig blev det fremhævet, at censurs kendskab til fagområdet/emnet, studieordningen og arbejdsformen på den enkelte uddannelse er alfa og omega. En censor med manglende kendskab kan potentielt trække eksamen i en forkert retning og skabe utryghed i den enkelte eksamenssituation.

Generelt var der dog ikke opbakning til en mindre andel af censur end i dag. De studerende understregede samtidig vigtigheden af at skelne mellem forskellige uddannelsers behov. Flere fandt, at der på en erhvervsrettet uddannelse, som f.eks. professionsbacheloruddannelser, kan være særlige behov for en relativt høj grad af censur, særligt censorer med aftagerbaggrund. Derudover fandt de det også vigtigt at skelne mellem bachelor- og kandidatuddannelser, idet det er særligt vigtigt med en høj grad af censur på kandidatuddannelser.

8.2.2 Høring vedrørende censursystemets rolle med hensyn til studerendes retssikkerhed blandt de videregående uddannelsesinstitutioner

- Erhvervsakademierne

Blandt erhvervsakademierne fremhæver de fleste institutioner, at censursystemet er vigtigt for de studerendes retssikkerhed. Det fremhæves, at det er afgørende for de studerendes retssikkerhed, at der fortsat er en eller flere prøver, hvor der er tilknyttet censur, herunder særligt i forbindelse med de afsluttende eksamensprojekter/bacheloropgaver. Det fremhæves videre, at for underviseren har den ekstra bedømmer ligeledes en betydning for dennes retssikkerhed, da der ved klagesager er en person ud over underviseren, der kan redegøre for, at prøvesituationen foregik på korrekt vis. Et erhvervsakademi vurderer dog, at censursystemet kun i begrænset omfang spiller en rolle for retssikkerheden, idet eksamensklager fordeler sig ligeligt på prøver med og uden censur.

Ønsker og forslag vedrørende fremtidens censursystem med betydning for de studerendes retssikkerhed: Et erhvervsakademi anfører, at det typisk har en medbedømmer på ved interne prøver, hvorfor en udvidelse eller indskrænkning af brugen af censur ikke har de store konsekvenser for de studerendes retssikkerhed. Et andet erhvervsakademi foreslår et fleksibelt system, hvor det er op til institutionen selv at vurdere, hvornår man ønsker at anvende eksterne og interne prøver; erhvervsakademiet har ikke prøver, hvor én eksaminator alene bedømmer den studerendes præstation, udelukkende af hensyn til den studerendes retssikkerhed. Et tredje erhvervsakademi anfører, at merudgiften ved brugen af censur ikke står mål med den begrænsede merværdi, brugen af censur bidrager med, herunder til sikring af de studerendes retssikkerhed.

- Professionshøjskolerne

Også blandt professionshøjskolerne vurderer flertallet af institutionerne, at censursystemet spiller en rolle med hensyn til at sikre retssikkerheden for de studerende. Det fremhæves bl.a., at censur sikrer, at den studerende bedømmes uafhængigt af den personlige relation til underviserne, og at reglerne for klagemulighed også er med til at sikre de studerendes retssikkerhed. En professionshøjskole bemærker, at institutionen ikke oplever flere klager ved interne prøver end ved eksterne prøver, og censursystemets rolle med hensyn til de studerendes retssikkerhed er derfor ikke nødvendigvis lige så udtalt eller direkte, som man måske måtte have indtryk af. Hvad angår interne prøver bemærker en anden professionshøjskole, at institutionen er meget opmærksom på at sikre de studerendes retssikkerhed i forbindelse med de interne prøver; eksempelvis har man en praksis, hvor der ved interne mundtlige prøver så vidt muligt er to eksaminatorer til stede (en intern eksaminator og en intern bedømmer).

Ønsker og forslag vedrørende fremtidens censursystem med betydning for de studerendes retssikkerhed: En professionshøjskole foreslår, at der kunne arbejdes med forskellige former for stikprøver, f.eks. kunne der foretages gennemgang af eksempler på besvarelser med forskellige karakterer, hvor man vurderer kvaliteten af den afgivne bedømmelse i relation til rammer og kriterier (læringsmål) for prøven, og at der i årlige rul udvælges prøver, der skal omfattes af censur. En anden professionshøjskole foreslår, at institutionens håndtering af eksamener og sikring af de studerendes retssikkerhed skal indgå i bedømmelsen af institutionen, f.eks. i forbindelse med institutionsakkrediteringen.

- Universiteter

Flere universiteter fremhæver ligeledes, at censursystemet spiller en rolle for de studerendes retssikkerhed. Et universitet vurderer, at anvendelse af censur giver de studerende en oplevelse af høj retssikkerhed, og denne oplevelse er i følge universitetet psykologisk vigtig for de studerende og medvirker til at give eksamen legitimitet. Et andet universitet fremhæver, at gældende regler (både bekendtgørelser og universitetets interne regler) for interne prøver er udformet således, at de studerendes retssikkerhed også sikres under disse prøver.

Flere universiteter fremhæver, at det særligt er ved mundtlige prøver, at spørgsmålet om retssikkerhed kommer i spil. Nogle universiteter fremhæver særligt, at de tilstræber, at der ved mundtlige prøver er to bedømmere, for at sikre retssikkerheden. Et universitet fremhæver, at det ved brug af flere interne bedømmere fra samme universitet i praksis kan være udfordrende at kritisere eller underkende en eksaminator, som samtidig er kollega og i nogle tilfælde organisatorisk kan være eksaminators over- eller underordnede.

Nogle universiteter finder, at retssikkerheden i forbindelse med skriftlige prøver er særligt forbundet med de omfattende muligheder for at klage. Et par universiteter vurderer, at det er de studerendes klageadgang, der er den primære faktor med hensyn til de studerendes retssikkerhed. Et universitet bemærker i relation til klagesystemet, at censorerne også spiller en rolle med hensyn til de studerendes retssikkerhed i forbindelse med ankesager.

Ønsker og forslag vedrørende fremtidens censursystem med betydning for de studerendes retssikkerhed: Et universitet foreslår øget brug af interne prøver. En ændring af det nuværende censursystem kunne eventuelt kombineres med, at en vis andel af de opnåede ECTS-point fremover bedømmes med flere eksaminatorer (interne prøver). En model med interne prøver på f.eks. minimum en tredjedel af de opnåede ECTS-point vil være mindre økonomisk ressourcekrævende for universiteterne end den nuværende model med eksterne prøver, omend det bør påpeges, at universiteterne fortsat vil have betydelig udgift forbundet hermed. Flere eksaminatorer (interne prøver) vil administrativt være lidt lettere med hensyn til planlægning og afholdelse af eksamen. De studerendes retssikkerhed vil fortsat være høj, da eksaminatorerne skal have den fornødne indsigt i fagets niveau og krav samt have en god faglig indsigt i selve fagområdet.

- Kunstneriske uddannelsesinstitutioner

Hvad angår de kunstneriske uddannelsesinstitutioner, vurderer en institution, at censursystemet ikke spiller en afgørende rolle; brugen af censorer øger bevidstheden om, at formalia skal være i orden, men afgørende for den studerendes retssikkerhed er fortsat den lokale administration. En anden institution vurderer, at censursystemet bidrager til at sikre en ensartet bedømmelse af de studerende, men at de studerendes retssikkerhed ikke nødvendigvis vil være truet, hvis censursystemet ændres, og kravet om andelen af prøver med censur eksempelvis nedsættes.

- Maritime uddannelsesinstitutioner

Blandt de maritime uddannelsesinstitutioner fremhæver en institution, at eksterne prøver giver tillid til systemet. To andre institutioner fremhæver, at censursystemet efter deres mening ikke spiller en afgørende rolle for de studerendes retssikkerhed. En fjerde institution vurderer ikke, at den studerendes retssikkerhed er et fokuspunkt i forbindelse med eksamen, og det gør sig gældende, hvad enten der er tale om interne eller eksterne prøver.

8.2.3 Udvalgets møder med interessenter

På censorudvalgets møde med repræsentanter for studerende blev det bl.a. fremhævet, at bachelorprojekt og kandidatspeciale altid bør bedømmes med censur. Der bør på den enkelte institution udarbejdes en strategi for, hvilke prøver der herudover mest hensigtsmæssigt også bør bedømmes med censur. De studerende savnede i øvrigt nærmere orientering og vejledning fra institutionerne om de klagemuligheder over en eksamen, som gælder for den enkelte uddannelse.

På censorudvalgets møde med repræsentanter fra institutionernes rektorkollegier blev det bl.a. fremhævet, at censorsystemet er et godt system, men systemet er kun et element i kvalitetssikringen, og det kniber indimellem med at kunne rekruttere de bedste censorer. Det er blevet lettere kun at være én bedømmer på grund af den nye karakterskalas (7-trins-skalaen) krav om målbeskrivelser. Klagesystemet skal til gengæld have en mere fremtrædende rolle i forbindelse med at sikre de studerendes retssikkerhed, og dette system omfatter alle prøver, dvs. både interne prøver og eksterne prøver. Det blev også fremhævet, at forbuddet mod gensidig censur ikke er hensigtsmæssigt, hvis man ønsker kvalitet i censorordningen.

8.2.4 Stikprøveundersøgelse af klagesager, herunder eksamensankenævnsager

Udvalget har fået foretaget en stikprøveundersøgelse, der viser, at der er forskel på, hvor mange studerende der er indskrevet på de enkelte uddannelser, samt at dette kan variere fra institution til institution. En del af forklaringen på forskelle mellem tallene, skyldes således, at nogle uddannelser har væsentligt flere studerende end andre. Ligeledes kan der være forskel på, hvor mange prøver der afholdes på de enkelte uddannelser.

Summeres der på tværs af stikprøven i 2015, har 24 pct. af de studerende, der har klaget til institutionen over deres eksamen, fået medhold i deres klage. Der ses ikke nævneværdige afvigelser i forhold til 2013 og 2014. Blandt de studerende, der ikke har fået medhold i deres klage, har 8 pct. valgt at indbringe institutionens afgørelse for et ankenævn. I 2013 og 2014 var den tilsvarende andel henholdsvis 7 pct. og 6 pct. Af de 8 pct. får lidt over halvdelen ikke medhold i deres klage til ankenævnet.

Godt 43 pct. af de klager, der i 2015 er indbragt for ankenævnet, er indbragt på baggrund af prøver bedømt med censur. I 2014 var den tilsvarende andel 37 pct., mens den i 2013 var 50 pct.

Som en del af undersøgelsen er institutionerne bl.a. også blevet spurgt om, hvorvidt de vurderer, at en eventuel manglende begrundelse/feedback har haft betydning for, om den studerende indgiver en klage. Resultatet af undersøgelsen vedrørende dette forhold er ikke éntydigt. I en overvægt af besvarelserne vurderes det, at begrundelse/feedback fører til færre klager fra de studerende, men der er også institutioner, der vurderer, at begrundelse/feedback kan bidrage til flere klager eller ændre klagerens art.

8.3 Udvalgets overvejelser

De studerendes retssikkerhed fremhæves ofte som en af de vigtige begrundelser for censorsystemet, idet censor kommer udefra og derfor er uafhængig af uddannelsen i modsætning til de prøvesituationer, hvor bedømmelsen alene foretages af en eller flere lærere/undervisere (eksaminatorer) ved uddannelsen.

På udvalgets møder med repræsentanter fra institutionerne og fra de studerende har udvalget mødt et højt niveau af tillid til, at det danske uddannelsessystem giver fair og retvisende bedømmelser af de studerende – også i de situationer, hvor bedømmelsen alene foretages af en eller flere eksaminatorer, der underviser på uddannelsen. Institutionerne og de studerende har givet udtryk for, at især aftagere censorer ikke altid har det fornødne kendskab til uddannelsen, læringsmål, studieordning mv. Nogle aftagere censorer har også for lidt forankring i teori og praksis. Disse synspunkter kommer også til udtryk i EVA's høring vedrørende censorsystemet blandt de videregående uddannelsesinstitutioner.

De studerende har derfor peget på, at censors positive rolle til sikring af den studerendes retssikkerhed må ses i lyset af, om censor konkret har kompetencer på det område, censuren vedrører.

Udvalget er enig i, at det er meget væsentligt, at de censorer, der udpeges til at være medbedømmer ved en mundtlig prøve eller ved en skriftlig opgavebesvarelse, har de nødvendige faglige kvalifikationer til at kunne varetage opgaven. Udvalget er derfor af den opfattelse, at matchningen mellem censuropgavens indhold og censors kompetencer skal forbedres, især for så vidt angår aftagere censorers kompetencer.

Det er censorformandskabet, der skal fordele de konkrete censuropgaver blandt censorerne efter samråd med den pågældende institution. Hvis censorsystemets uafhængighed af uddannelsen skal bevares, er det udvalgets opfattelse, at fordelingen af censuropgaver fortsat må varetages af censorformandskabet og ikke af uddannelsen eller den pågældende eksaminator. Dialogen mellem censorformandskabet og de uddannelsesansvarlige for de pågældende prøver må imidlertid - også for at sikre de studerendes retssikkerhed - forbedres, således at den nødvendige faglige sammenhæng mellem censuropgavens indhold og censors kompetencer altid har højeste prioritet ved fordeling af censuropgaver. Gensidig censur, dvs. hvor to personer skiftevis optræder som eksaminator og censor for hinanden, skal så vidt muligt undgås af hensyn til den studerendes retssikkerhed. Udvalget finder derimod ikke behov for at fastholde et fuldstændigt forbud mod gentagen censur, dvs. hvor eksaminator hyppigt bedømmer flere prøver med den samme censor, idet et sådant forbud kan forhindre matchningen mellem censuropgavens indhold og censors kompetencer. Det må være censorformandens opgave at afbalancere disse to hensyn.

Det er udvalgets vurdering, at spørgsmålet om de studerendes retssikkerhed i prøvesituationen til en vis grad normsættes af tilstedeværelsen af et censorsystem, der medvirker ved den individuelle karaktergivning og således sætter rammer for de roller, som underviser/eksaminator og studerende har i forhold til hinanden. Denne normsætning vil også være relevant i de situationer, hvor den studerende og underviser i løbet af undervisningsperioden har fået etableret et venskabslignende forhold, og i situationer hvor den studerende har begået eller begår eksamenssnyd eller udviser forstyrrende adfærd ved eksamen. Denne opgave for censorsystemet kan efter udvalgets opfattelse fortsat varetages, også selv om det centralt fastsatte krav om, at mindst en tredjedel af en uddannelses ECTS-point skal bedømmes med censur ophæves.

Flere institutioner fremhæver, at de er meget opmærksomme på at sikre de studerendes retssikkerhed i forbindelse med de interne prøver. Nogle institutioner fremhæver, at det særligt er ved mundtlige prøver, at spørgsmålet om retssikkerhed kommer i spil, bl.a. fordi der ikke foreligger noget efterfølgende dokumentation. Derfor har flere institutioner typisk en intern

medbedømmer på ved prøver, hvori der ikke medvirker en censor, for bedre at kunne sikre den studerendes retssikkerhed.

På baggrund af institutionernes tilbagemelding er det udvalgets opfattelse, at institutionerne er meget opmærksomme på, at den studerendes retssikkerhed er til stede i prøvesituationen, uanset om prøven bedømmes med eller uden censur. Udvalget finder det også væsentligt at fremhæve, at den enkelte institutions ledelse har til opgave at udpege eksaminatorerne blandt underviserne på institutionen, og i tilknytning hertil skal institutionen sikre den løbende uddannelse, der er nødvendig for, at disse undervisere fortsat kan varetage opgaverne som eksaminatorer.

De studerendes retssikkerhed skal også ses i sammenhæng med, at de studerende har mulighed for at klage over eksamen, herunder den konkrete bedømmelse. Flere institutioner fremhæver, at retssikkerheden i forbindelse med de skriftlige prøver er særligt forbundet med muligheden for at klage. Enkelte institutioner vurderer, at det er de studerendes klageadgang, der er den primære faktor med hensyn til de studerendes retssikkerhed.

Udvalget er enig i, at der er forskel i klagebehandlingen ved mundtlige og skriftlige prøver. Ved mundtlige prøver kan der alene tilbydes en ny prøve (omprøve), mens der ved skriftlige prøver også kan tilbydes en ombedømmelse. Dette kunne på den ene side tale for, at der var flere bedømmere (f.eks. enten to undervisere/eksaminatorer eller en underviser/eksaminator og en censor) ved mundtlige prøver end ved skriftlige prøver, men på den anden side kan der være prøver i en uddannelse, hvor flere bedømmere vil kunne sikre en mere korrekt bedømmelse, uanset om der er tale om en mundtlig eller skriftlig prøve. F.eks. finder udvalget, at det fortsat er relevant, at der altid medvirker censor ved de afsluttende store opgaver, idet bedømmelsen heraf er væsentlig for uddannelsen, den studerende og kommende arbejdsgivere. Udvalget bemærker i øvrigt, at de mundtlige prøver normalt er offentlige, hvilke også kan bidrage til at sikre de studerendes retssikkerhed ved disse prøver.

Det er udvalgets vurdering, at de eksisterende klagemuligheder bidrager til at sikre de studerendes retssikkerhed på en hensigtsmæssig måde, og derfor skal disse muligheder opretholdes. Samtidig får institutionerne en vigtig information om eventuelle fejl eller mangler i eksamenssituationen, således at de i den konkrete situation, men også fremadrettet, kan få rettet op herpå.

Udvalget har overvejet, om klagemuligheden til ankenævnet kunne afskaffes. I følge stikprøveundersøgelsen er det meget få klager, der indbringes for et ankenævn, og det er meget få ankenævnsklager, hvor der gives medhold. Dette kunne være et argument for at afskaffe denne klagemulighed. Det kan imidlertid også være et argument for at bevare denne klagemulighed, idet den kan være medvirkende til at skærpe såvel bedømmelsen af en prøve som kvaliteten af institutionens afgørelse over bedømmelsen. I den forbindelse har udvalget i øvrigt bemærket, at den studerende indbringer en klage til ankenævnet, uanset om prøven er bedømt med eller uden censur, og fordelingen af klager mellem de to bedømmelsesformer er nogenlunde ens.

Udvalget har endvidere overvejet, om sammensætningen af ankenævnene kan forenkles, således at kun én censor indgår i nævnet sammen med en eksaminationsberettiget underviser inden for fagområdet. Efter udvalgets opfattelse må det være tilstrækkeligt til at kunne foretage en faglig korrekt vurdering af sagen, og samtidig forventes det, at ankenævnet hurtigere vil kunne

nedsættes, når der alene skal udpeges to personer. I tilfælde af uenighed mellem de to personer ved afgørelsen af en anke, bør det være censoren, som har den udslagsgivende stemme. Tilsvarende sidder der i dag kun to fagpersoner i meritankenævnet på universitetsområdet. Det er udvalgets opfattelse, at feedback i dag indgår på alle de videregående uddannelser i en eller anden form både i den løbende undervisning (på opgaver og arbejdsindsats) og efter eksamen (på eksamenspræstationen og den studerendes faglige præstation). Omfanget af feedback til den enkelte studerende kan få indflydelse på den studerendes præstationer, faglige motivation og engagement. Feedback kan muligvis også bidrage til at reducere antallet af klagesager, men stikprøveundersøgelsen giver ikke et entydigt svar herpå.

Feedback er ofte tæt knyttet til den enkelte undervisers/eksaminators praksis. Den vil variere fra underviser til underviser og fra fagområde til fagområde, og det vil derfor være meget vanskeligt at sætte en norm for, hvornår en feedback er god eller tilstrækkelig, da modtagelsen af feedback i sagens natur er subjektiv. Feedback efter eksamen kan enten gives individuelt ved individuelle prøver eller i grupper ved gruppeprøver umiddelbart efter bedømmelsen (ved mundtlig eksamen) eller i forbindelse med et fælles møde efter eksamen, hvor eksamensopgave og præstation diskuteres og evalueres.

Udvalget finder det relevant, at de enkelte institutioner fastlægger en målsætning for, i hvilket omfang begrundelse eller feedback efter eksamen skal finde sted, og hvordan det mest hensigtsmæssigt kan tilrettelægges.

9. Rekruttering til censorsystemet

9.1 De gældende regler

Kravene til censorkorpsenes sammensætning er centralt fastsatte. Det fremgår bl.a. heraf:

- At det samlede korps dækker de fag eller fagelementer eller centrale fag, som indgår i uddannelsen(erne), og de ansættelsesområder, som uddannelsen(erne) sigter mod.
- At der skal indgå aftagercensorer i censorkorpsene. På de erhvervsrettede videregående uddannelser er det et krav, at mindst en tredjedel af censorerne i censorkorpset skal være aftagercensorer.

Kravene til den enkelte censors kompetencer er også centralt fastsat. Særligt gælder det for universitetsuddannelserne, at censor skal have ”en relevant forskningsbaseret uddannelse på kandidatniveau” og ”indgående og aktuelt kendskab til fagområdets videnskabelige discipliner, herunder fagets teori og metoder.” På de øvrige videregående uddannelsesområder forventes censor at have en uddannelsesmæssig baggrund på mindst samme niveau, som den prøve censor skal være censor ved, og censor skal bl.a. have ”indgående og aktuelt kendskab til uddannelseselementets forudsætninger og metoder.”

På universitetsområdet og de videregående kunstneriske uddannelser er det fastsat, at censorformandskabet skal rådføre sig med institutionerne inden indstillingen af censorer til beskikkelse af Styrelsen for Videregående Uddannelser. En tilsvarende bestemmelse findes ikke på området for de erhvervsrettede videregående uddannelser, hvor uddannelsesinstitutionerne eller censorformandskabet kan indstille censorer til beskikkelse.

Censorformanden skal efter samråd med uddannelsesinstitutionerne fordele opgaverne til censur blandt censorerne i censorkorpset. Ved fordelingen skal det sikres, at der ikke sker gensidig censur, dvs. at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden. På de erhvervsrettede videregående uddannelser må der heller ikke være gentagen censur, dvs. at de samme bedømmere må ikke sammen medvirke ved censur inden for en periode på 2 år ud over en én eksamenstermin, ét semester eller ét halvår.

9.2 Udvalgets undersøgelser

Censorudvalget har i forbindelse med undersøgelser om rekrutteringen til censorsystemet haft fokus på:

- Sammensætningen af censorkorpsene. Dvs. andelen af censorer, der har deres hovedbeskæftigelse på en af de uddannelsesinstitutioner, der udbyder uddannelsen, og andelen af censorer, der har deres hovedbeskæftigelse uden for de udbydende uddannelsesinstitutioner - de såkaldte aftagercensorer.

- Censorerens kompetencer. Dvs. om de beskikkede censorer opfylder de nødvendige faglige kriterier for at kunne varetage censoropgaven.
- Allokering af censorer til de konkrete prøver. Dvs. om den udpegede censor har den rigtige specifikke kompetence til at kunne være medbedømmer ved den pågældende prøve. Den såkaldte "matchproblematik".

9.2.1 Sammensætning af censorkorpserne

Et censorkorps kan omfatte flere uddannelser og uddannelser på mere end ét niveau. Der er dog på grund af de centralt fastsatte krav til censorernes kvalifikationer kun to kombinationsmuligheder:

- Erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser. Eksempelvis omfatter censorkorpserne på det designfaglige område, det IT-faglige område, det økonomiske merkantile område og det tekniske område begge uddannelsesniveauer.
- Bacheloruddannelser, kandidatuddannelser og masteruddannelser. Alle censorkorps omfatter begge uddannelsesniveauer, og det er et krav, at en masteruddannelse normalt skal tilknyttes et censorkorps for en kandidatuddannelse.

Udvalget er bekendt med, at der er censorer, som er beskikkede censorer både på de erhvervsrettede videregående uddannelser og på universitetsuddannelserne, men udvalget har ikke kendskab til antallet eller fordelingen af disse censorer på uddannelser. Udvalget er også bekendt med, at flere censorer er medlemmer af mere end ét censorkorps. Udvalget har dog ikke et indtryk af, hvorvidt det kan være forbundet med fordele eller ulemper ved, at censorer fungerer som censorer på både de erhvervsrettede videregående uddannelser og på universitetsuddannelserne.

Det fremgår af EVA's høring af institutionerne, at generelt er uddannelsesinstitutionerne positive over for brug af censorer fra det aftagende arbejdsmarked. Blandt *styrker*, som fremhæves, kan nævnes, at systemet fremmer, at praksis inddrages i eksamenssituationen og uddannelserne generelt, at det sikrer udbredelse af kendskab til uddannelsen blandt aftagere, at det bidrager til undervisernes netværk i erhvervslivet, og at aftagercensorerne bringer indsigt i, hvilke kompetencer der efterspørges ind i uddannelserne. Der fremhæves dog også *svagheder* forbundet med brug af aftagercensorer, bl.a. fremhæves det, at aftagercensorer ikke altid har det fornødne kendskab til uddannelsen, herunder læringsmål, studieordning, og en opdateret teoretisk viden om faget mv., men også at nogle aftagercensorer ikke har aktuelt kendskab til aftagernes situation og behov.

I EVA's spørgeskemaundersøgelse af censorformændene om rekruttering af censorer mener 49 pct. af censorformændene, at aftagercensorer er lige anvendelige i forbindelse med alle prøver, uanset form eller indhold. 46 pct. af censorformændene mener, at aftagercensorer er særligt anvendelige i forbindelse med afsluttende eksamensprojekter på erhvervsakademierne, professionsbacheloropgaver, bachelorprojekter og kandidatspecialer, og 31 pct. af censorformændene mener, at de er særligt anvendelige i forbindelse med afgangprojekter på diplom- og masteruddannelser. 24 pct. af censorformændene vurderer, at aftagercensorer er særligt anvendelige i forbindelse med mundtlige prøver (ekskl. afsluttende store opgaver), og 13 pct. af censorformændene vurderer, at de er særligt anvendelige i forbindelse med skriftlige prøver (ekskl. afsluttende store opgaver).

De studerende har på mødet med censorudvalget den 10. maj 2016 og deres efterfølgende interessentbidrag efterlyst et mere strategisk fokus på brugen af censorer, herunder aftagercensorer. De studerende påpeger i forlængelse heraf, at der bør være en større faglig og strategisk vurdering af brugen af aftagercensorer på institutionerne. Aftagercensorerens praktiske erfaringer bør f.eks. bruges på prøver, hvor erfaringerne giver mening i forhold til det faglige indhold. Der kan også være et særligt behov for opkvalificering ved brug af aftagercensorer.

Akademikerne har i sit bidrag ligeledes givet udtryk for, at kravene til censorerne skal skærpes, og at der kun skal bruges aftagercensur, hvor det er relevant. Det er således Akademikernes opfattelse, at færdighedscensur typisk vil kræve fagfællecensur. Men samtidig er der fag og projektforløb, hvor aftagercensur kommer til sin ret og tilfører værdi til den studerendes læring, fordi den mundtlige eksamen kan fokusere på nytten af det, den studerende har lært og arbejdet med. Formålet er her at vurdere, hvorvidt den studerende er i stand til at omsætte det lærte til praksis. Der ligger her et udviklingspotentiale i nye pædagogiske metoder ved at benytte aftagercensorer. Ud over at aftagercensorer kan styrke relevansdelen af fagene, dér hvor det er meningsfuldt, f.eks. ved projektarbejder, kan en mere begrundet brug af aftagercensur også bidrage til at kvalificere et øget samarbejde mellem aftagere og uddannelser. Hvor det er praktisk muligt og giver faglig mening, bør institutionerne derfor benytte aftagercensorer netop for at styrke samspillet mellem uddannelsen og arbejdsmarkedet og de kompetencer, der efterspørges.

DI har i sit bidrag foreslået, at brugen af censur, herunder aftagercensorer, målrettes i forhold til at sikre og løfte kvaliteten og relevansen af uddannelserne. Det kan f.eks. overvejes at lade visse mindre prøver være undtaget fra censur med henblik på at prioritere ressourcer til øget og mere systematisk censur omkring kernefag eller fag, som er konstituerende for uddannelsen. Endvidere har DI foreslået, at udpegningen af censorer, herunder aftagercensorer, systematiseres, så censorernes uafhængighed styrkes.

9.2.2 Censorernes kompetencer

I EVA's spørgeskemaundersøgelse til censorformændene om rekruttering af censorer oplyser censorformændene bl.a., at den mest benyttede metode til at finde nye censorer er indstillinger fra institutionerne (77 pct.), at censorformændenes afdækning af censorernes kompetencer som hovedregel baseres på CV'er (72 pct.), som er indsendt af censorerne, og at størstedelen af censorformændene ikke gennemfører opkvalificering af nye censorer (71 pct.). Størstedelen af censorformændene har heller ikke planer herom (67 pct.).

Censorerne beskikkes for fire år ad gangen. Ved hver ny beskikkelsesperiode skal mindst en fjerdedel af korpset udskiftes. Censorformændene har som de primære årsager til, at censorer ikke blev genbeskikket i forbindelse med sidste nye beskikkelsesperiode, oplyst, at en censor selv melder fra på grund af pensionering, nyt job, flytning eller lignende (83 pct.), og dernæst at en censor ikke har medvirket ved prøver inden for den senest afsluttede beskikkelsesperiode (48 pct.).

I EVA's høring af institutionerne om deres vurdering af det nuværende censorsystem er institutionerne blevet spurgt om deres ønsker og forslag i forhold til fremtidens censorsystem, herunder "Krav til censorernes kompetencer", "Beskikkelse af censorer" og "Løbende evalueringer af censorer, herunder klager over censorer".

Hvad angår ”Krav til censorernes kompetencer”, påpeger institutionerne bl.a., at der bør ske en mere systematisk udvælgelse af censorer på baggrund af deres faglige, pædagogiske og personlige kompetencer, og at der bør gennemføres kompetenceudvikling af censorerne, herunder introkurser for nybeskikkede censorer med obligatorisk deltagelse og brush-up kurser for etablerede censorer.

Hvad angår ”Beskikkelse af censorer”, påpeger institutionerne bl.a., at der bør være en bedre kvalitetskontrol med, hvem der bliver optaget i censorkorpset, at der bør være en bedre screening af censorernes kompetencer, og at censorer med gentagne klager fra uddannelsesinstitutionerne bør afbeskikkes fra censorkorpset. Københavns Universitet foreslår derudover, at universiteterne får ansvaret for censorordningen, således at ansvaret for beskikkelse og afbeskikkelse af censorer flyttes fra Styrelsen for Videregående Uddannelser. Denne problemstilling er særskilt behandlet i kapitel 10 om ”Censorsystemets organisering”.

Hvad angår ”Løbende evalueringer af censorer, herunder klager over censorer” påpeger institutionerne bl.a., at der bør være en løbende kvalitetssikring af censorerne – også i perioderne imellem beskikkelserne, herunder en mere løbende og systematisk dialog med uddannelsesinstitutionerne om de enkelte censorers egnethed, og at der ved gentagne klager fra en uddannelsesinstitution over censorers manglende kompetencer m.m. bør være en opfølgning ved f.eks. censorformandskabet eller censorsekretariatet.

De studerende i EVA-workshoppen har påpeget betydningen af, at censorerne har stærke faglige og pædagogiske kompetencer, men vigtigheden af censorernes kendskab til fagområdet /emnet, studieordningen og arbejdsformen beror på typen af uddannelsen, prøvesituationen og censors funktion i eksamenslokalet.

Repræsentanter for de studerende har på mødet med censorudvalget den 10. maj 2016 og i det efterfølgende brev til udvalget peget på, at censorernes kontakt til ledere og/eller ledernetværk for de enkelte uddannelser bør formaliseres således, at censorerne får bedre viden om udvikling af de enkelte uddannelser og udbud. Der kan også være et særligt behov for opkvalificering ved brug af aftagercensorer, og at uddannelsesinstitutionerne i højere grad bør udvikle politikker for opkvalificering af, hvad de betegner som ”interne censorer”.

Akademikerne har i sit bidrag til udvalget givet udtryk for, at kravene til censorer og ikke mindst aftagercensorer skal skærpes, således at de løbende holder sig ajour med uddannelsens læringsmål og faglige indhold. Ligeledes bør det for nye censorer være obligatorisk at deltage i intro-kurser, der tydeliggør de krav og forventninger, der stilles til censorrollen. I det omfang censorsystemet tildeles en større rolle i kvalitetssikringssystemet, f.eks. ved øget brug af tværgående censorpaneler, er det evident med højere krav til rekrutteringen af censorer, og at disse krav følges op med særlig uddannelsesforløb for censorerne, således at de lever op til de nye kvalitetskrav.

9.2.3 Allokering af censorer til de konkrete prøver

I EVA's spørgeskemaundersøgelse til censorformændene om rekruttering af censorer oplyser censorformændene bl.a., at det varierer, hvor stor en procentdel af censorerne der har medvirket ved prøver inden for den sidste beskikkelsesperiode, jf. tabel 6. Ud af 121 censorformænd

angiver 21 censorformænd, at mellem 91 og 100 pct. af censorerne har medvirket ved prøver. 15 censorformænd angiver, at det er mellem 81 og 90 pct. 18 censorformænd angiver, at det er mellem 75 og 80 pct. 24 censorformænd angiver, at det er mellem 25 og 74 pct. af censorerne, der har medvirket ved prøver inden for den sidste beskikkelsesperiode. Tre censorformænd angiver, at mellem 0 og 24 pct. af censorerne har medvirket ved prøver inden for den sidste beskikkelsesperiode. 40 censorformænd angiver, at de ikke ved, hvor stor en procentdel af censorerne i deres censorkorps der har medvirket ved prøver inden for den sidste beskikkelsesperiode. Samlet synes tallene at indikere, at censorkorpsene ikke altid bruger deres censorer optimalt.

Tabel 6
Hvor stor en procentdel af censorerne dit censorkorps har ca. afholdt eksamener inden for den sidste beskikkelsesperiode?

Procentdel af censorerne	Antal censorformænd	Andel censorformænd i procent
0-24 pct.	3	2
25-74 pct.	24	20
75-80 pct.	18	15
81-90 pct.	15	12
91-100 pct.	21	17
Ved ikke	40	33
Total	121	100

Dette skal bl.a. ses i sammenhæng med tabel 7, der for universitetsuddannelserne bl.a. viser, at halvdelen af censorkorpsene har mellem 1 – 50 censorer, og heraf 25 pct. af censorkorpsene mellem 1 og 20 censorer.

Tabel 7
Antal censorer i de enkelte censorkorps fordelt på universitetsuddannelsernes hovedområder

Hovedområde	Antallet af censorer i det enkelte censorkorps					Antal censorkorps i alt
	01-okt	nov-20	21-50	51-100	100+	
Det humanistiske område	12	10	21	11	7	61
Det teologiske område	0	1	0	0	0	1
Det naturvidenskabelige område	0	0	0	2	9	11
Det samfundsvidenskabelige område	0	1	4	4	7	16
Det sundhedsvidenskabelige område	0	0	0	2	3	5
Det teknisk-videnskabelige område	0	0	1	1	5	7
I alt	13	12	26	20	31	101

Der er derfor en potentiel risiko for, at nogle censorer bruges meget, mens andre ikke anvendes, jf. også censorformændenes begrundelser for at indstille censorer til afbeskikkelse.

I forbindelse med EVA's høring af institutionerne om deres vurdering af det nuværende censorsystem har institutionerne oplyst om deres ønsker og forslag i forhold til fremtidens censorsystem, herunder allokering. Institutionerne har i den forbindelse påpeget behovet for at vægte den rigtige censormatch højere end f.eks. hensynet til at undgå gentagen censur.

DI har i sit bidrag foreslået, at allokeringen af censorer, herunder aftagercensorer, systematiseres, så censorernes uafhængighed styrkes.

9.3 Udvalgets overvejelser

9.3.1 Sammensætningen af censorkorpserne

Det er udvalgets opfattelse, at både sammensætningen af og størrelse af et censorkorps bør baseres på, hvilke og hvor mange prøver i uddannelsen/uddannelserne der er eksterne prøver. Uddannelsesinstitutionerne bør i forlængelse heraf have et strategisk fokus på anvendelsen af censur, herunder aftagercensur, som indebærer, at uddannelsesinstitutionerne i forhold til bedømmelsen af de enkelte prøver i uddannelsen bør tage op til konkret vurdering, hvilke prøver der skal være interne, og hvilke prøver der skal være eksterne, som led i deres kvalitetssikring.

Udvalget finder, at anvendelse af aftagercensur tilfører det danske eksamenssystem vigtige kvaliteter, og for nogle uddannelser vedkommende (f.eks. arkitektuddannelsen) er helt central. Anvendelsen af aftagercensur bør imidlertid afspejle behovet i den enkelte uddannelse. Uddannelsernes forskellighed tilsiger derfor også, at det nuværende centralt fastsatte krav om, at en tredjedel af censorerne i censorkorpserne på de erhvervsrettede videregående uddannelser skal være aftagercensorer bør bortfalde, idet antallet af aftagercensorer må bero på omfanget af og karakteren af de eksterne prøver.

Udvalget vurderer, at det er hensigtsmæssigt, at afvejningen af valg af bedømmelsesform - intern eller ekstern - bør forankres hos uddannelsesinstitutionerne, da de har de faglige forudsætninger for at fortage denne afvejning, og det muliggør en dynamisk tilpasning i forhold til centralt fastsatte regler. Udvalget er i den forbindelse opmærksomt på, at en række af professionsbacheloruddannelserne, som f.eks. læreruddannelsen og pædagoguddannelse, er underlagt centralt fastsatte krav til, hvilke prøver der skal være eksterne. Disse uddannelser har derfor ikke dette handlerum. Udvalget anbefaler, at de nuværende centralt fastsatte krav til en bestemt bedømmelsesform og i øvrigt også prøveform på disse uddannelser bortfalder.

9.3.2 Censorernes kompetencer

Udvalget har ikke grundlag for at rejse generel tvivl om de nuværende censorers kompetencer og kvalifikationer, men udvalget vurderer, at det vil styrke censorsystemet, hvis screeningen af den enkelte censors kompetencer og kvalifikationer bliver bedre. Det gælder de faglige kompetencer, men også personlige kompetencer som f.eks. censors evne til at samarbejde med bl.a. eksaminator.

Udvalget vurderer også, at institutionerne med deres kendskab til uddannelserne har de bedste forudsætninger for at foretage denne screening og vurdering i forhold til de enkelte uddannelser og fag, jf. også at institutionerne allerede i dag inddrages på universitetsområdet.

Screeningen af censorernes kompetencer bør efter udvalgets opfattelse naturligvis ske inden beskikkelsen, men også i forbindelse med en genbeskikkelse. Det sidste for at sikre, at en censors faglige kompetencer fortsat er relevante, herunder at censor fortsat har en aktuel viden om uddannelsen og dens anvendelsesmuligheder.

Samtidig er det udvalgets opfattelse, at antallet af censorkorps og antallet af fast beskikkede censorer skal være af en sådan størrelse, at censorerne anvendes regelmæssigt og dermed vedligeholder deres kompetencer.

Udvalget vurderer herudover, at der kan være behov for oplæring og løbende opdatering i forhold til rollen og opgaverne som censor/bedømmer. Det kan f.eks. være i form af et kvalificeret online kursus, idet omfanget af et sådant kursus skal være realistisk i forhold til den tid, censorerne kan afse hertil. Hertil kommer, at det er en præmis for udvalgets arbejde, at modellerne for et fremtidigt censorsystem som minimum skal være udgiftsneutrale og om muligt påpege potentialer for frigørelse af ressourcer.

9.3.3 Allokering af censorer til de konkrete prøver

Det er udvalgets opfattelse, at de krav, som det vil være relevant at stille til censorernes faglige kompetencer i et censorsystem, med ét centralt fastsat krav om censur – censur i forbindelse med de afsluttende store opgaver, skal fokusere på en større faglig bredde fremfor en specialistkompetence. Et sådant censorsystem indebærer mulighed for en bedre match mellem censor og den konkrete prøve.

Det bør dog kombineres med en mere fleksibel mulighed for at supplere med ad-hoc beskikkelser af censorer målrettet en konkret udprøvning, således at den rigtige match altid sikres, hvor det er relevant. Det kan eksempelvis være i relation til små ”niche” prægede uddannelser eller fag, som stiller helt specielle krav til censors faglighed og viden. Anvendelsen af ad-hoc censorer skal dog afbalanceres i forhold til, hvorvidt censorkorpsene skal være landsdækkende.

Det er således også udvalgets opfattelse, at vægningen af de faglige hensyn med henblik på den rigtige censormatch skal prioriteres i forhold til hensynet om at undgå gentagen censur. Derimod bør gensidig censur undgås.

10. Censorsystemets organisering

10.1 De gældende regler

Censorsystemet er i dag forankret hos både Uddannelses- og Forskningsministeriet og hos institutionerne. Censorerne beskikkes for en 4-årig periode af Uddannelses- og Forskningsministeriet, Styrelsen for Videregående Uddannelser, efter indstilling fra censorformandskabet, og på de erhvervsrettede videregående uddannelser tillige efter indstilling af uddannelsesinstitutionen.

På det maritime område udpeger institutionens ledelse censorer i forbindelse med planlægningen af de enkelte prøver.

Censorerne indgår som udgangspunkt i landsdækkende censorkorps. For hvert censorkorps vælges af og blandt censorerne et formandskab bestående af en censorformand og en eller flere næstformænd. På de erhvervsrettede videregående uddannelser skal mindst en af censorerne i censorformandskabet være aftagercensor. Censorformandskabet fordeler efter samråd med institutionerne opgaverne til censur blandt censorer i censorkorpset, og repræsenterer censorerne i censorkorpset over for uddannelsesinstitutionerne og Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Censorformandskabet betjenes af et sekretariat, der etableres af de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorformandskabets virke. Udgifterne til sekretariatet, censorformandskabet og censorerne afholdes af institutionerne, og institutionerne har derfor også tilsynspligten med økonomien.

Tilsynet med censorordningen er omfattet af Styrelsen for Videregående Uddannelsers almindelige tilsyn med institutionerne. Styrelsen er desuden klageinstans, når en studerende klager over institutionens afgørelse for så vidt angår retlige spørgsmål.

10.2 Udvalgets undersøgelser

I EVA's høring vedrørende censorsystemet blandt de videregående uddannelsesinstitutioner under Uddannelses- og Forskningsministeriet har flere institutioner foreslået en række ændringer i forhold til den gældende organisering af censorsystemet. Blandt forslagene kan følgende nævnes:

- Ansvar for beskikkelse og afbeskikkelse af censorer flyttes fra Styrelsen for Videregående Uddannelser til institutionerne under forudsætning af, at der medfølger de fornødne ressourcer til, at institutionerne kan varetage opgaven. At institutionerne får ansvaret for censorsystemet inden for de af styrelsen fastsatte regler på området, vil give institutionerne mulighed for øget organisatorisk forankring af censorsystemet. Institutionerne kan f.eks. stille øgede krav til

sensorformandsberetningerne og sikre, at censorformændene giver input til nye studieordninger, som de får i høring, og sikre øgede krav og øget kvalitetssikring ved rekruttering til censorkorpset samt fastlægge procedure for normering og aflønning af både censorer og censorformænd.

- Fremtidens censorkorps skal være mere dynamisk, så nye censorer kan beskikkes betydeligt oftere end hvert fjerde år.
- Der skal sikres en bedre kvalitetskontrol med, hvem der bliver optaget i censorkorpset, og de respektive censorkorps' egen kvalitetssikring skal optimeres.
- Mulighederne med en fælles administration med hensyn til håndtering af fordeling af censorer til alle prøver, bortset fra det afsluttende projekt, bør afdækkes, herunder økonomien i forbindelse med en sådan håndtering.
- Der bør etableres ensartede og standardiserede vilkår for censorarbejdet (rette-/ forberedelsestid, censurtakst, kørselstakst m.v.), hvilket vil bidrage til større gennemsigtighed, ensartede vilkår samt mere effektiv administration.
- Det er uklart, hvad et censorformandskab koster, og hvem der sætter prisen, samt hvilke arbejdsopgaver der konkret henhører under et censorformandskab. Der er her et udviklingspotentiale med hensyn til at få opstillet generelle retningslinjer for, hvad der forventes af et censorformandskab, herunder hvad de økonomiske rammer er.
- En fælles IT-løsning/database for alle censorkorps styret af Styrelsen for Videregående Uddannelser kunne lette arbejdet for institutionerne og censorkorpsenes formandskaber, når der skal findes censorer.

10.3 Udvalgets overvejelser

I dag beskikkes censorerne af Styrelsen for Videregående Uddannelser, uden at styrelsen har faglige forudsætninger for at vurdere, om de opfylder de faglige krav for at være censorer i de respektive censorkorps. Styrelsen kan derfor kun påse ganske få formelle forhold i forbindelse med beskikkelsen. Censorordningen er altså i dag forankret i den myndighed, der fastsætter reglerne for uddannelserne, og den myndighed der tillige er tilsynsmyndighed for institutionerne, herunder prøve- og eksamenssituationen.

I dag vælges censorkorpsenes censorformænd og eventuelt en eller flere næstformænd af og blandt censorerne i hvert enkelt censorkorps. Der er således ikke centralt fastsatte standarder for faglige kompetencer, som censorformanden/næstformændene skal have.

I dag skal censorkorpsenes censorformænd fordele de konkrete censuropgaver blandt censorerne i korpset efter samråd med institutionerne.

I dag skal censorkorpsenes censorformænd på universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser rådgive institutionerne om prøvernes form og indhold. På de erhvervsrettede videregående uddannelser skal censorkorpsenes censorformænd rådgive institutionerne og Styrelsen for Videregående Uddannelser om såvel prøvernes form og indhold som uddannelsernes kvalitet og relevans for arbejdsmarkedet. På det maritime område skal de enkelte censorer give institutionen en tilbagemelding på prøveforløbet og forslag til eventuelle forbedringer. Der er således ikke ens opgavevaretagelse for censorerne på de forskellige uddannelsesområder.

Udvalget finder i sine overvejelser om en fremtidig organisering af censorssystemet, at følgende forhold bør indgå:

- At institutionsstrukturen har ændret sig markant de sidste 20 år, således at vi i dag har færre, større og selvejende uddannelsesinstitutioner med et klart forankret ledelsesansvar for uddannelsernes faglighed og kvalitet.
- At der i dag er interne og eksterne kvalitetssikringssystemer, såsom prækvalificering af alle nye uddannelser og uddannelsesudbud, institutionsakkreditering, som forudsætter en evaluering af egne uddannelser i den 6-årige periode, som institutionsakkrediteringen dækker, samt aftagerpaneler på universiteterne og de kunstneriske uddannelsesinstitutioner og uddannelsesudvalg på de erhvervsrettede videregående uddannelser.
- At der ikke er særlig faglige grunde til, at censorernes opgavevaretagelse i dag er uens på de forskellige uddannelsesområder.
- At der kan være tvivl om, hvem der har instruktionsbeføjelsen over for censorformændene og de enkelte censorer - om det er styrelsen eller de berørte uddannelsesinstitutioner.
- At det kan give særlige udfordringer, at der ikke er sammenfald mellem den myndighed, der afholder alle udgifter til censorordningen, herunder udgifterne til censorformandskabet og sekretariatet, og den myndighed der beskikker censorerne.

Det er udvalgets opfattelse:

- At den myndighed, der beskikker og afbeskikker censorerne, også skal have faglige forudsætninger for at vurdere, om de opfylder de faglige krav for at være censorer.
- At censorformændene ikke skal vælges, men beskikkes/ansættes på baggrund af deres faglige kompetencer.
- At censorformændene skal sikres en selvstændighed i deres virke som censorformænd over for institutioner og myndigheder.
- At der skal være færre og større/bredere censorkorps - også med henblik på at reducere antallet af censorkorps, der kun er tilknyttet én institution.
- At der skal være færre censorer og mere kvalificerede censorer, herunder bedre faglig match mellem den enkelte censor og den konkrete prøvesituation, også som følge af udvalgets forslag om, at tredjedelsreglen skal ophæves, således at der fremover kun er centralt krav om, at der skal medvirke censorer ved bedømmelsen af de afsluttende store opgaver.
- At institutionerne skal have en større autonomi i forbindelse med anvendelse af censorkorps og censorerne i korpset, og i tilknytning hertil skal den enkelte institution udarbejde en politik herfor.
- At censorkorps efter konkret aftale med de berørte institutioner kan varetage en mere tværgående kvalitetssikringsfunktion, hvori også indgår uddannelsernes niveau på tværs af institutioner.
- At det skal være klart, hvem der har det administrative ledelsesansvar over for censorformændene og de enkelte censorer.
- At det skal være mere klart, hvad et censorformandskab koster, hvem der sætter prisen, samt hvilke arbejdsopgaver der konkret henhører under et censorformandskab, og at der derfor skal opstilles generelle retningslinjer for, hvad der forventes af et censorformandskab, herunder hvad de økonomiske rammer er.

10.4 Mulige modeller for en fremtidig organisering af censorsystemet

I forlængelse af udvalgets overvejelser har udvalget drøftet følgende fire modeller for en fremtidig organisering af censorsystemet:

1. Censorsystemet forankres hos institutionerne.
2. Censorsystemet forankres hos Uddannelses- og Forskningsministeriet.
3. Kombination mellem 1) og 2).

4. Censorsystemet forankres hos Danmarks Akkrediteringsinstitution.

I alle modeller forudsættes det, at antallet af censorkorps reduceres, og at alle censorkorps dækker uddannelser, der udbydes af mere end en institution.

10.4.1 Censorsystemet forankres hos institutionerne

- Censorsystemet forankres hos institutionerne som led i den løbende interne kvalitetssikring af uddannelserne og vil derfor også kunne indgå i institutionsakkrediteringer.
- Censorformanden og eventuelt næstformand udpeges i fællesskab af de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorkorpset, på baggrund af faglige kriterier, som institutionerne fastsætter. Samme kreds har afskedigelseskompetencen.
- Censorformanden ansættes i sit virke som censorformand ved en af institutionerne efter retningslinjer fastsat af institutionerne. Rektor - eller den person, som rektor på sin institution har delegeret denne opgave til - har ledelses- og personaleansvaret for de censorformænd, der er tilknyttet den pågældende institution, samt ansvaret for censorkorpsets økonomi.
- Censorformanden er i sit virke som censorformand selvstændig i forhold til institutionerne.
- De berørte institutioner fastsætter i fællesskab regler om, hvorledes censorkorpset skal sammensættes, herunder eventuelt krav til andel af aftagere censorer.
- Beskikkelse og afbeskikkelse af censorerne foretages af censorformanden efter indstilling fra de berørte institutioner. Censorformanden allokere ligeledes censorer til den enkelte prøvesituation efter retningslinjer fastsat af de berørte institutioner.
- De berørte institutioner aftaler indbyrdes, hvem der varetager sekretariatsfunktionen for det enkelte censorkorps.
- De berørte institutioner aftaler de nærmere rammer for censorernes afrapportering om eksamensforløbet, de nærmere rammer for censorformandskabets årlige beretning på baggrund af censorernes afrapportering og eventuel rådgivning samt ad-hoc-opgaver.
- Tilsyn med censorordningen føres af ministeriet som led i ministeriets almindelige tilsyn med institutionerne.
- De studerende kan fortsat klage over eksamen til ministeriet, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Fordele: Censorsystemet forankres fuldt ud hos institutionerne som led i deres løbende interne kvalitetssikring af uddannelserne, herunder som led i institutionsakkrediteringen, der forudsætter en regelmæssig evaluering af egne uddannelser i den 6-årige periode, som institutionsakkrediteringen dækker. Udpegningen af censorformanden og beskikkelser af censorer foretages af institutionerne, som har de relevante faglige forudsætninger for at vurdere, om både censorformænd og censorerne har de nødvendige faglige kompetencer til at varetage opgaven. Institutionerne får det administrative ledelsesansvar over for censorformænd og via disse over for censorerne, samtidig med at institutionerne også har ansvaret for censorordningens økonomi. Hermed får institutionerne bedre mulighed for at kunne koordinere udgifterne til censorformandskaber og censorsekretariater. Institutionernes ledelse, der har ansvaret for uddannelsernes kvalitet, herunder prøve- og eksamenssystemet, får mulighed for at fastlægge rammerne for censorernes og censorformændenes indberetninger samt rådgivning og ad-hoc-opgaver. Institutionerne får dermed mulighed for at fastlægge forskellige rammer, der matcher de enkelte uddannelsers behov.

Ulemper: Modellen forudsætter, at institutionerne skal blive indbyrdes enige om, hvem der skal have tilknyttet censorformandskabet, og hvem der skal varetage sekretariatsfunktionen for censorkorpset. Det er en afgørende forudsætning, at den institution, der har

beskikkelsesopgaven, kan løfte opgaven. Der vil ikke længere være den samme uafhængighed af uddannelsesinstitutionerne.

10.4.2 Censorsystemet forankres i Uddannelses- og Forskningsministeriet

- Censorsystemet forankres i Uddannelses- og Forskningsministeriet med henblik på at koble systemet nærmere ministeriets tilsyn med uddannelsesinstitutionernes varetagelse af kvalitetssikringen af uddannelserne.
- Censorformanden og eventuelt næstformand ansættes af ministeriet efter indstilling fra de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorkorpset, på baggrund af faglige kriterier, som ministeriet fastsætter efter aftale med institutionerne.
- Ministeriet varetager sekretariatsfunktionen for censorkorpset. Censorformanden tilknyttes i sit virke som censorformand ministeriet, der har det overordnede ansvar for censorordningen, herunder censorordningens økonomi.
- Beskikkelse og afbeskikkelse af censorerne foretages af censorformanden efter indstilling fra institutionerne. Censorformanden allokere ligeledes censorer til den enkelte prøvesituation efter samråd med institutionerne.
- Ministeriet fastlægger efter drøftelse med institutionerne de nærmere rammer for censorernes afrapportering om eksamensforløbet og rammer for censorformandskabets årlige beretning på baggrund af censorernes afrapportering. Beretningen sendes til ministeriet og til institutionerne. Ministeriet skal sikre, at institutionerne følger op på beretningen inden for en af ministeriet fastsat frist.
- Institutionerne kan bestille ad-hoc-opgaver hos censorkorpset efter aftale med censorformanden.
- De studerende kan fortsat klage over eksamen til ministeriet, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Fordele: Det kan muligvis blive mere prestigefyldt at være censorformand, hvis man ansættes af ministeren. Ministeriet får et indblik i, hvorledes det overordnet forholder sig med uddannelsernes kvalitet og faglighed og kan inden for visse rammer have bedre mulighed for at rejse en tilsynssag.

Ulemper: Der bliver ikke skabt den fornødne faglige sammenhæng og synergieffekt til den kvalitetssikring, som foregår på institutionerne og i Akkrediteringsinstitutionen. Ministeriet skal for at varetage opgaven etablere et relativt stort fagligt og administrativt beredskab til at forestå udpegning af censorformænd og censorbeskikkelser. Endvidere skal der opbygges ny kapacitet i ministeriet til behandling af/opfølgning på censorernes og censorformandskabernes indberetninger samt til sekretariatsbetjening af censorformandskaberne. Der kan også ved denne model være risiko for, at censorordningen ikke vil nyde samme legitimitet ude på institutionerne, idet ordningen i højere grad vil blive opfattet som øget tilsyn med og kontrol af institutionen og ikke af den konkrete prøvesituation.

10.4.3 Censorsystemet forankres både i Uddannelses- og Forskningsministeriet og hos institutionerne

- Censorsystemet forankres både i Uddannelses- og Forskningsministeriet og hos institutionerne med henblik på at koble censorsystemet nærmere ministeriets overordnede sikring af uddannelsernes kvalitet og ministeriets tilsyn i tilknytning hertil.

- Censorformanden og eventuelt næstformand ansættes af ministeriet efter indstilling fra de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorkorpset, på baggrund af faglige kriterier, som ministeriet fastsætter efter aftale med institutionerne.
- Institutionerne varetager sekretariatsfunktionen for censorkorpsene og afholder udgifterne hertil. Censorformanden tilknyttes i sit virke som censorformand ministeriet.
- Beskikkelse og afbeskikkelse af censorerne foretages af censorformanden på vegne af ministeriet efter indstilling fra institutionerne. Censorformanden allokerer censorer til den enkelte prøvesituation efter samråd med institutionerne.
- Institutionerne fastlægger de nærmere rammer for censorernes afrapportering om eksamensforløbet og rammer for censorformandskabets årlige beretning på baggrund af censorernes afrapportering. Beretningen sendes til institutionerne, og censorformanden skal på ministeriets vegne sikre, at institutionerne følger op på beretningen inden for en af censorformanden fastsat frist.
- Institutionerne kan bestille ad-hoc-opgaver hos censorkorpset efter aftale med censorformanden.
- De studerende kan fortsat klage over eksamen til ministeriet, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Fordele: Det kan muligvis blive mere prestigefyldt at være censorformand, hvis man ansættes af ministeriet frem for af institutionerne. Ministeriet får via censorformandskaberne større kontrol med censordet og dets bidrag til kvalitetssikringen af uddannelserne samt institutionernes anvendelse heraf.

Ulemper: Det er en udfordring, at ministeriet ansætter censorformandskabet samtidig med, at institutionerne varetager sekretariatsfunktionen og de dermed forbundne udgifter. Der kan også ved denne model være risiko for, at censorordningen ikke vil nyde samme legitimitet ude på institutionerne, idet ordningen i højere grad vil blive opfattet som øget tilsyn med og kontrol af institutionen og ikke af den konkrete prøvesituation.

10.4.4 Censorsystemet forankres i Danmarks Akkrediteringsinstitution

- Censorsystemet forankres i Danmarks Akkrediteringsinstitution både som led i en styrkelse af kvalitetssikring af censordet og med henblik på at koble censordet nærmere til institutionsakkrediteringen.
- Censorformanden og eventuelt næstformand ansættes af Akkrediteringsinstitutionen efter indstilling fra de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorkorpset, på baggrund af faglige kriterier, som Akkrediteringsinstitution fastsætter efter aftale med institutionerne.
- Akkrediteringsinstitutionen varetager sekretariatsfunktionen for censorkorpsene. Censorformanden tilknyttes i sit virke som censorformand Akkrediteringsinstitutionen, der har det overordnede ansvar for censorordningen, herunder censorordningens økonomi.
- Beskikkelse og afbeskikkelse af censorerne foretages af censorformanden på vegne af Akkrediteringsinstitutionen efter indstilling fra institutionerne. Censorformanden allokerer ligeledes censorer til den enkelte prøvesituation.
- Akkrediteringsinstitutionen fastlægger efter drøftelse med institutionerne de nærmere rammer for censorernes afrapportering om eksamensforløbet og rammer for censorformandskabets årlige beretning på baggrund af censorernes afrapportering. Beretningen sendes til Akkrediteringsinstitutionen og til institutionerne. Akkrediteringsinstitutionen skal sikre, at institutionerne følger op på beretningen inden for en af akkrediteringsinstitutionen fastsat frist.
- Akkrediteringsinstitutionen kan bestille ad-hoc-opgaver hos censorkorpset efter aftale med censorformanden.

- Akkrediteringsinstitutionen inddrager ministeriet, når det vurderes, at ministeriets tilsyn med institutionerne skal bringes i anvendelse.
- De studerende kan fortsat klage over eksamen til ministeriet, for så vidt angår retlige spørgsmål.

Fordele: Akkrediteringsinstitutionen har i forvejen til opgave at sikre kvaliteten af de videregående uddannelser, og varetagelsen af censorsystemet kan bidrage til dels uafhængigheden af institutionerne, dels en sammenhæng mellem de forskellige kvalitetsopgaver, der er i uddannelsessystemet. Endvidere vil censorsystemets tilknytning til Akkrediteringsinstitutionen kunne bidrage til en synergieffekt, idet der herved kan opsamles viden om uddannelsernes kvalitet - også med henblik på af egen drift at kunne tage en uddannelse op til særlig gennemgang eller undersøge om kriterierne fortsat er opfyldt i løbet af en institutionsakkrediterings- eller en uddannelsesakkrediteringsperiode.

Ulemper: Forudsætter, at opgaven får en sådan karakter, at der herved skabes den nødvendige faglige sammenhæng og supplement til Akkrediteringsinstitutionens nuværende opgavevaretagelse, herunder institutionsakkrediteringerne. Ved en forankring hos Akkrediteringsinstitutionen kan der dog være risiko for, at censorordningen ikke vil nyde samme legitimitet ude på institutionerne, idet ordningen i højere grad vil blive opfattet som kontrol af institutionen og ikke af den konkrete prøvesituation. Hertil kommer, at Akkrediteringsinstitutionen har til opgave at kvalitetssikre på systemniveau, mens censorsystemets primære opgave er at kvalitetssikre på individniveau.

10.5 Udvalgets indstilling

Som det fremgår, gør udvalget opmærksomt på, at der er fordele og ulemper ved alle fire modeller.

Hvis censorernes kompetencer fremover skal have mulighed for at spille en mere aktiv rolle i institutionernes kvalitetssikring af uddannelser, peger udvalget imidlertid på, at censorsystemet forankres hos institutionerne, dvs. model 1.

Udvalget finder dog anledning til at gøre opmærksom på, at der med denne model ikke længere vil være den samme uafhængighed af uddannelsesinstitutionerne. Derfor forudsætter modellen, at der ved ansættelse af censorformændene sikres faglig uafhængighed af den daglige ledelse på den institution, hvor den enkelte censorformand ansættes. Som eksempel på en sådan uafhængighed af ledelsen henvises til den nye studenterambassadør ved Københavns Universitet.

11. Appendiks

Indhold:

Kommissorium

Censurudvalgets undersøgelser

Bidrag fra interessenter

Ordliste

11.1 Kommissorium for analyse- og udvalgsarbejdet for et nyt censorsystem

Baggrund

Det er regeringens opfattelse, at de videregående uddannelser skal give de studerende viden og kompetencer, som de kan tage med sig og bruge i fremtidige job og livet i øvrigt.

Den tidligere regering nedsatte et udvalg med henblik på et analyse- og udvalgsarbejde, som omfatter censorsystemet for alle de videregående uddannelser.

Det centrale spørgsmål er, om det nuværende censorsystem med ekstern censur bidrager tilstrækkeligt til sikring af kvalitet og de studerendes retssikkerhed, herunder om institutionerne gør brug af den information, der kan uddrages af censorformandskabernes og censorernes beretninger, og om institutionerne i øvrigt inddrager censorformandskaberne i kvalitetssikring af uddannelserne og uddannelsernes prøve- og eksamenssystem. Dertil kommer, at censorsystemet i dag skal ses i sammenhæng med den kvalitetssikring m.m., som varetages gennem andre styringstiltag.

På den baggrund har regeringen besluttet, at videreføre analyse- og udvalgsarbejdet, som omfatter alle de videregående uddannelser.

Formål

Formålet med analyse- og udvalgsarbejdet er en systematisk gennemgang af censorområdet set i forhold til prøve- og eksamenssystemet med henblik på en modernisering, således at udbytte og ressourceforbrug modsvarer hinanden, og uden at det sker på bekostning af de studerendes retssikkerhed.

En modernisering af censorområdet skal ses i forhold til de øvrige centrale styringsredskaber, herunder særligt akkrediteringssystemet samt et kommende fælles tilsynssystem og have blik for, at uddannelsernes kvalitet også sikres på anden vis.

Udvalgsarbejdet skal inddrage opdaterede internationale erfaringer med kvalitetssikring og de studerendes retssikkerhed i forhold til prøve- og eksamensformer og deres sammenhæng med uddannelsernes tilrettelæggelse og faglige niveau.

Udvalget skal på baggrund af analyse- og udvalgsarbejdet opstille modeller for et fremtidigt censorsystem, og overveje om det vil være relevant at ensarte censorsystemet på tværs af de videregående uddannelser.

Modellerne skal som minimum være udgiftsneutrale og om muligt påpege potentialer for frigørelse af ressourcer.

Udvalgets opgaver

Udvalget skal afdække:

- Censorsystemets bidrag til kvalitetssikring og udvikling af prøve- og eksamenssystemet, herunder institutionens vurdering heraf.
- Rekruttering til censorsystemet, herunder også på tværs af niveauer i det videregående uddannelsessystem.
- Omfanget af ekstern censur, herunder aftagercensur på de forskellige videregående uddannelser.

- Censorsystemets rolle i forhold til de studerendes retssikkerhed ved aflæggelse af prøver og eksaminer.
- Fordele og ulemper ved landsdækkende censorkorps.
- Samspillet med censorsystemet på ungdomsuddannelserne.
- Snitfladen mellem det centrale og decentrale niveaus opgaver og roller.
- Internationale/ andre landes censorordninger og erfaringer med kvalitetssikring af prøver og eksaminer, herunder erfaringer med forskellige alternativer til censur.

Organisering

Udvalget består af en formand og 6-7 medlemmer, og sekretariatsbetjenes af Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Udvalgets medlemmer udpeges således, at de dækker forskellige kompetencer og forskellige uddannelsesområder og -niveauer inden for de videregående uddannelser. Udvalgets medlemmer skal besidde følgende kompetencer:

1. Viden om samspillet mellem eksamen og undervisning.
2. Viden om udvikling af eksamensformer.
3. Viden om censorfunktionen f.eks. en censorformand, der dækker flere uddannelsesområder og aftagersynspunkter.
4. Viden om kvalitetssikring på såvel uddannelsesniveau som institutionsniveau.
5. En faglig ekspert med bred erfaring fra uddannelsessektoren og det private erhvervsliv.

Udvalget skal sikre inddragelse af interessenter, bl.a. ved hjælp af løbende møder.

Tids- og procesplan

Analyse- og udvalgsarbejdet forventes at være afsluttet i august 2016⁸. Udvalget forventes i denne periode at holde 6-8 møder.

---

⁸ Uddannelses- og forskningsministeren forlængede medio 2016 Censorudvalgets arbejde til medio november 2016.

11.2 Censorudvalgets undersøgelser

Undersøgelser udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut:

1. [Data om censur og bedømmelse - Tabelrapport med data fra de videregående uddannelsesinstitutioner](#) (pdf)
2. [Vurderinger af censorsystemet – Tværgående opsamling på de videregående uddannelsesinstitutioners høringssvar](#) (pdf)
3. [Rekruttering af nye censorer – Tabelrapport fra spørgeskemaundersøgelse blandt censorformænd](#) (pdf)
4. [Referat af workshop med studerende og censorudvalget 15. februar 2016 om eksamensbedømmelse og retssikkerhed](#) (pdf)

Landerapporter udarbejdet af Teknologisk Institut:

5. [Nederlandene – Internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)
6. [Norge – Internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)
7. [Storbritannien – Internationale erfaringer med censorordninger eller alternativer til dette](#) (pdf)

Oversigt og undersøgelse udarbejdet af Styrelsen for Videregående Uddannelser

8. [Tabelnotat – Oversigt over censorkorps og uddannelser](#) (pdf)
9. [Ankenævn - Stikprøveundersøgelse af klager over prøver eller anden bedømmelse på udvalgte uddannelser](#) (pdf)

11.3 Bidrag fra interessenter

Ifølge kommissoriet har Udvalget skulle sikre inddragelse af interessenter. Følgende interessenter har indsendt bidrag til censorudvalget og disse er løbende blevet offentliggjort på udvalgets hjemmeside [her](#)

10. [Danmarks Akkrediteringsinstitution](#) (pdf)
11. [Akademikerne](#) (pdf)
12. Censorformandskabet for erhvervskommunikation og -sprog:
[Bidrag #1](#) (pdf)
[Bidrag #2](#) (pdf)

13. [Censorkorpset for folkesundhedsvidenskabelige og relaterede uddannelser](#) (pdf)
14. [Dansk Industri](#) (pdf)
15. [Danske Universiteter](#) (pdf)
16. Dansk Universitetspædagogisk Netværk (DUN) interessegruppe: [“Eksamen og eksamensformer i forskningsbaserede uddannelser”](#) (pdf)
17. [Ingeniøruddannelsernes censorformandskab](#) (pdf)
18. Studerende – fælles indspil fra: [Lærerstuderendes Landskreds, De Arkitektstuderendes Råd på Aarhus Arkitektskole, De Studerendes Råd – Kolding Designskole, Sammenslutningen af Danske Socialrådgiverstuderende, Danske Studerendes Fællesråd, Sygeplejestuderendes Landssammenslutning, Pædagogstuderendes Landssammenslutning](#) (pdf)

Deltagerliste og program for interessentmøde (5. møde)

Universiteterne kl. 10:00-11:00

Rektor (formand for rektorkollegiet for universiteterne)	Anders Bjarklev	Danmarks Tekniske Universitet
Rektor (formand for rektorenes uddannelsesudvalg)	Hanne Leth Andersen	Roskilde Universitet
Prorektor	Bjarne Graabech Sørensen	Syddansk Universitet
Prodekan	Peder Østergaard	Aarhus Universitet
Universitetsdirektør	Antonino Castrone	Aalborg Universitet
Vicedirektør for Uddannelse	Anni Søborg	Københavns Universitet
Sekretariatschef	Wilbert van der Meer	CBS
Fuldmægtig	Lena Scotte	Danske Universiteter

Kunstneriske institutioner kl. 11:15-12:15

Rektor (formand rektorkollegiet for de Kunstneriske og Kulturelle Uddannelser)	Torben Nielsen	Arkitektskolen Aarhus
Rektor	Lene Dammand Lund	KADK
Prorektor	Lone Dalsgaard	Designskolen Kolding

Professionshøjskolerne kl. 13:00-14:00

Rektor	Camilla Wang	UC Sjælland
Prorektor	Lars Poulsen	Medie- og Journalisthøjskolen
Kvalitetschef	Birgitte Ashorn Quelle	UC VIA

Erhvervsakademierne kl. 14:15-15:15

Rektor	Anders Graa Rasmussen	Dania
Rektor	Ole Gram-Olesen	Cphbusiness
Analytiker	Ida Rode Hansen	Danske Erhvervsakademier

De studerende kl. 15:30-16:30

Designstud. (formand for De Studerendes Råd (DK))	Anne Nørholm Iversen	Designskolen Kolding (DK)
Arkitektstuderende	Eva Aaby Hansen	Arkitektskolen Aarhus
Formand for De studerende Råd / Dania	Allan Johansen	Erhvervsakademiet Dania
Markedsføringsøkonomstuderende (Bestyrelsesmedlem Cphbusiness og formand for studenterorganisationens bestyrelse)	Kirsten Delcomyn Hansen	Erhvervsakademiet Cphbusiness
Formand Sammenslutningen af Danske Socialrådgiverstuderende	Anna Sofie Vedersø Larsen	Sammenslutningen af Danske Socialrådgiverstuderende
Formand Lærerstuderendes Landskreds	Christian Dalby	Lærerstuderendes Landskreds
Næstformand og uddannelsespolitisk ordfører DSF	Andreas Birch Olsen	Danske Studerendes Fællesråd (DSF)
Kursus- og kampagneansvarlig DSF	Bertil Moesgaard Andersen	Danske Studerendes Fællesråd
Formand SLS	Rasmus Dedenroth	Sygeplejestuderendes Landssammenslutning (SLS)
Faglig sekretær PLS	Kira Christensen	Pædagogstuderendes Landssammenslutning (PLS)
Faglig sekretær PLS	Nikoline Sørensen	Pædagogstuderendes Landssammenslutning

Maritime institutioner kl. 16:30-17:30

Rektor	Anders Hanberg Sørensen	Århus Maskinmesterskole
Studierektor	Jan Askholm	Simac

11.4 Ordliste

Afsluttende store opgaver: Specialet i en kandidatuddannelse, bachelorprojektet i en bachelor- eller professionsbacheloruddannelse, det afsluttende eksamensprojekt i en erhvervsakademiuddannelse og afgangsprojekterne i en akademi-, diplom- eller masteruddannelse.

Aftagercensorer: Personer, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser, og som har deres hovedbeskæftigelse uden for de uddannelsesinstitutioner, der udbyder videregående uddannelser på et af de ansættelsesområder, uddannelserne sigter mod. På de erhvervsrettede videregående uddannelser er der krav om, at mindst en tredjedel af censorerne i censorcorpset skal være aftagercensorer.

Aftagerpanel: Alle bachelor-, kandidat- og masteruddannelser ved et universitet skal tilknyttes et aftagerpanel, der nedsættes af universitetet. Aftagerpanelet er sammensat af udefra kommende medlemmer, der tilsammen skal have erfaring med og indsigt i uddannelsesområdet og de ansættelsesområder, som uddannelserne giver adgang til. Panelets overordnede opgaver er at indgå i en dialog med universitetet om uddannelsernes kvalitet og relevans for samfundet og at bidrage til udviklingen af nye og eksisterende uddannelser samt ved udvikling af nye undervisnings- og prøveformer. Der er kun aftagerpaneler tilknyttet universiteterne.

Bedømmelse: Der sondres mellem tre former for bedømmelse: "Bedømmelse uden censur", dvs. bedømmelsen foretages af en eller flere undervisere (eksaminatorer) udpeget af institutionen blandt underviserne på institutionen, "Bedømmelse med censur", dvs. bedømmelsen foretages af en eller flere eksaminatorer og af en eller flere censorer, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser, og "Bedømmelse uden eksamination", dvs. bedømmelse af en studerendes undervisningsdeltagelse, som foretages af underviseren ved den pågældende undervisning.

Bedømmelse med censur: Ved de eksterne prøver deltager en eller flere undervisere (eksaminatorer), som er udpeget af institutionen, og en eller flere censorer, som er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Bedømmelse uden censur: Ved de interne prøver deltager en eller flere undervisere (eksaminatorer), som er udpeget af institutionen.

Bedømmelse uden eksamination: Der bedømmes uden eksamination, dvs. der bedømmes alene ved krav om deltagelse i undervisningen, og bedømmelsen foretages af underviseren ved den pågældende undervisning.

Bedømmelsesformer: Se "bedømmelse".

Bedømmer: se "censor" og "eksaminator".

Beretning: Censor rådgiver om prøvesystemet og afgiver *beretning* om eksamensforløbet til uddannelsesinstitutionen og censorformandskabet (universitetsuddannelserne og de kunstneriske videregående uddannelser). Censor rådgiver om prøvesystemet og uddannelsernes kvalitet og relevans i forhold til arbejdsmarkedet og afgiver beretning herom til uddannelsesinstitutionen og censorformandskabet (de erhvervsrettede videregående uddannelser). På baggrund af censorernes beretninger afgiver censorformandskabet en *årlig beretning* til uddannelsesinstitutionerne. For så vidt angår de erhvervsrettede videregående uddannelser sender censorformandskabet også den årlige beretning til Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Censor: Person som er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser, og som medvirker ved de eksterne prøver. En censor kan have sin hovedbeskæftigelse inden for

uddannelsesinstitutionerne (institutionscensorer) eller uden for uddannelsesinstitutionerne (aftagercensorer).

Censorer med aftagerbaggrund: Se "aftagercensorer".

Censorformand: Alle censorkorps skal have et formandskab bestående af en censorformand og en eller flere næstformænd.

Censorformandskab: Alle censorer er tilknyttet et landsdækkende censorkorps inden for samme faglige eller beslægtede område af uddannelser. For hvert censorkorps vælges af og blandt censorerne et formandskab bestående af en censorformand og en eller flere næstformænd. Når der skal vælges et censorformandskab til en ny uddannelse, er det uddannelsesinstitutionen, der skal afholde formandskabsvalget. Ved igangværende censorkorps er det censorkorpset og det afgående censorformandskab, der afholder formandskabsvalget. Censorformandskabet repræsenterer censorerne i censorkorpset over for uddannelsesinstitutionerne og Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Censorkorps: Censorkorps for universitetsuddannelserne, de erhvervsrettede videregående uddannelser og de kunstneriske videregående uddannelser skal i udgangspunktet være landsdækkende, hvilket vil sige, at samme og beslægtede uddannelser skal være tilknyttet samme censorkorps, uanset ved hvilken institution uddannelsen udbydes. De maritime uddannelser har ikke censorkorps, hvilket skyldes, at censorer beskikkes og allokeres af den enkelte uddannelsesinstitution.

Censornæstformand: Alle censorkorps skal have et formandskab bestående af en censorformand og en eller flere næstformænd.

Censorrapport: Et andet ord for den beretning, som censor ved eksamensterminens afslutning afgiver om eksamensforløbet til uddannelsesinstitutionen og censorformandskabet.

Censorsekretariat: Censorformandskaberne betjenes af censorsekretariater. Sekretariaterne etableres af de institutioner, hvis uddannelser er omfattet af censorformandskabets virke. Censorsekretariatet fungerer i praksis ofte som det koordinerende bindeled mellem censorformandskab, censorer og uddannelsesinstitutioner.

Censur: Et andet ord for "bedømmelse med medvirken af censor, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser".

ECTS-point: De enkelte uddannelsers samlede normering er fastsat i antal ECTS-point (European Credit Transfer System). 60 ECTS-point svarer til 1 års heltidsstudier.

Eksamen: Se "prøver".

Eksamensbekendtgørelser: Omfatter 1) Bekendtgørelse om eksamen og censur ved universitetsuddannelser (uddannelsesbekendtgørelsen) - Bek nr. 1062 af 30/6 2016, 2) Bekendtgørelse om prøver i erhvervsrettede videregående uddannelser - Bek nr. 2016 af 30/6 2016, 3) Bekendtgørelse om eksamen og censur ved de videregående kunstneriske uddannelser under Uddannelses- og Forskningsministeriet - Bek nr. 1526 af 16/12 2013, som ændret ved Bek nr. 652 af 16/6 2014 og ved Bek nr. 1072 af 30/6 2016, og 4) Bekendtgørelse om eksamens- og prøveafholdelse samt bedømmelse af deltagere ved de maritime uddannelser - Bek nr. 1289 af 14/12 2009, som bl.a. ændret ved Bek nr. 1454 af 16/12 2013 og Bek nr. 1049 af 30/6 2016.

Eksaminator: Lærer/underviser, som er udpeget af institutionen til at gennemføre en prøve.

Ekstern censur: Et andet ord for "eksterne prøver".

Ekstern bedømmelse: Et andet ord for "eksterne prøver".

Eksterne prøver: Prøver hvor bedømmelsen foretages af en eller flere undervisere (eksaminatorer) og af en eller flere censorer, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser. Mindst en tredjedel af en uddannelse opgjort i ECTS-point skal for den

enkelte studerende i dag dokumenteres ved eksterne prøver, herunder specialet i kandidatuddannelsen, bachelorprojektet i en bachelor- eller kandidatuddannelse, eller det afsluttende eksamensprojekt i en erhvervsakademiuddannelse samt de afsluttende projekter i master-, diplom- og akademiuddannelser.

Erhvervsrettede videregående uddannelser: Dækker over erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser samt akademi- og diplomuddannelser.

Feedback: Institutionen kan give den studerende feedback i den løbende undervisning (på opgaver og arbejdsindsats; = "formativ feedback") og efter eksamen (på eksamenspræstationen og den studerendes faglige præstation; = "summativ feedback").

Gensidig censur: Betyder, at eksaminatorer varetager censuropgaver for hinanden.

Gentagen censur: Betyder, at eksaminator hyppigt bedømmer flere prøver med den samme censor.

Institutionscensorer: Personer, der er beskikket af Styrelsen for Videregående Uddannelser, og som har deres hovedbeskæftigelse på en uddannelsesinstitution.

Intern bedømmelse: Et andet ord for "interne prøver".

Intern censur: Et andet ord for "interne prøver".

Interne prøver: Betyder, at prøven udelukkende bedømmes af en eller flere lærere/undervisere udpeget af uddannelsesinstitutionen (eksaminator).

Karakterbekendtgørelsen: Bekendtgørelse om karakterskala og anden bedømmelse ved uddannelser på Uddannelses- og Forskningsministeriets område (karakterbekendtgørelsen) - Bek nr. 114 af 3. februar 2015.

Kvalifikationsrammen: Kvalifikationsrammen for de videregående uddannelser omfatter både det ordinære uddannelsessystem og videreuddannelsessystemet for voksne. For hver af gradstyperne giver kvalifikationsnøglen en generel beskrivelse af kravene til viden og forståelse, færdigheder og kompetencer.

Målbeskrivelser: Uddannelsesinstitutionen fastsætter i studieordningen præcise målbeskrivelser og kriterier for vurdering af målopfyldelsen for de enkelte fag, fag- eller uddannelseselementer, som afsluttes med en prøve, jf. karakterbekendtgørelsens § 10, stk. 2.

Prøver: Enkelte fag, fag- eller uddannelseselementer i en uddannelse afsluttes normalt med en prøve. Den afsluttende prøve i uddannelsen giver grundlag for udstedelse af eksamensbevis.

Portfolio: En portfolio kan i uddannelsessammenhæng defineres som en systematisk samling af arbejder og andre former for dokumentation, som tilsammen giver et billede af en studerendes udvikling og læring inden for et bestemt område.

Prøveformer: En uddannelse skal indeholde en variation af prøveformer og kan f.eks. være mundtlig, skriftlig, praktisk prøve og projektorienteret forløb samt kombinationer af de forskellige prøveformer.

Typebeskrivelser: Beskrivelse af de videregående grader i Danmark, jf. bilag 3 til bekendtgørelse om akkreditering af videregående uddannelsesinstitutioner og godkendelse af videregående uddannelser - Bek nr. 852 af 3/7 2015.

Uddannelsesudvalg: På det erhvervsrettede videregående område, er der krav om, at der nedsættes uddannelsesudvalg for hvert uddannelsesområde. Uddannelsesudvalgene er sammensat af eksterne parter med viden om den pågældende uddannelses arbejds- og uddannelsesområde samt af repræsentanter for medarbejdere og studerende. Uddannelsesudvalgene har til opgave bl.a. at rådgive institutionerne om uddannelsernes kvalitet og relevans og nye undervisnings- og prøveformer.

Universitetsuddannelser: Dækker over de forskningsbaserede bachelor-, kandidat- og masteruddannelser, som udbydes af universiteter.

Årlig beretning: Censorformandskaberne for de erhvervsrettede videregående uddannelser skal som led i kvalitetssikringen af uddannelserne, herunder prøve- og eksamenssystemet, afgive en årlig beretning til institutionerne. Beretningen skal også sendes til Styrelsen for Videregående Uddannelser.

På universitetsområdet har censorformandskabet kun til opgave at afgive en årlig beretning til institutionerne om uddannelsernes prøve- og eksamenssystem. Beretningen skal ikke sendes til Styrelsen for Videregående Uddannelser.